Jaargang 115. Woensdag, 17 December 1856. No. 151.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD

voor de Stad en Provincie Groningen.

Bij deze Courant is verzonden *Bijblad* no 35, inhoudende: *onderscheidene publicatiën van Burgemeester en Wethouders dezer Gemeente*, benevens *Verslag van de handelingen der Staten Generaal.*

NIEUWSTIJDINGEN.

PERZIE.

Te Konstantinopel zijn thans stellige en omstandige berigten ontvangen, volgens welke de Afghaansche vesting Herat door de Perzische troepen ingenomen is, terwijl de Britsche expeditie zich reeds in de Perzische golf bevond. Inmiddels werd te Konstantinopel nog onderhandeld tusschen den gezant van Engeland en dien van Perzië; ook werd er verzekerd, dat van Frankrijks zijde nog moeite gedaan werd om door zijne bemiddeling of goede diensten het geschil tusschen Engeland en Perzië te vereffenen.

Berigten uit Bombay van den 17den November deelen in ons schen mede dat Engeland op den 1sten dier maand aan Perzië den oorlog verklaard heeft.

ITALIE.

De bedrijver van den moordaanslag op den Koning, genaamd *Milano*, en die in 1848 aan den opstand had deelgenomen, doch in 1852 geamnestiëerd werd, is ter dood veroordeeld en heeft reeds den 13den dezer zijne straf ondergaan.

Twee dagen te voren heeft er te Napels eene groote illuminatie plaats gehad. 10,000 personen hebben op het paleis den Koning hunne gelukwenschingen aangeboden.

Opmerking verdient de wijze waarop de Engelsche dagbladen zich uitlaten over dien aanslag op het leven des Konings. Zoo zegt de *Globe:* »Het is bedroevend maar niet bevreemdend, dat men den Koning van Napels naar het leven gestaan heeft. Het zou dwaas zijn daarin eenvoudig het bedrijf van een enkel persoon te willen zien. De oorzaak ligt in het stelsel van dwang, waarmede het Napelsche volk geregeerd wordt.

»Wij betreuren eene daad, die het veld winnen van betere begrippen van Italië vooreerst zoo zeer benadeelt; maar wij kunnen het oog voor de ware oorzaak van den aanslag niet sluiten: de moordenaar is het kroost van den tyran."

Geheel anders laat zich de Fransche dagbladpers hooren. »De hatelijke aanslag," zegt de *Patrie*, »welke op Koning *Ferdinand* gepleegd is, zal, wij zijn daarvan zeker, een algemeen gevoel van afkeer in Europa te weeg brengen, en dit gevoel zal nergens levendiger zijn dan in Frankrijk, wegens den bijzonderen toestand, waarin wij ons tegenover den Koning van Napels bevinden. Wij hebben het door den Koning van dit land gevolgde stelsel kunnen afkeuren en in zijn belang zoowel als in dat van Europa hervormingen kunnen verlangen; om dat doel te bereiken, zullen wij echter steeds den opstand van de hand wijzen, en, wij behoeven zulks niet te zeggen, wij hebben een' volkomen afschuw van moord. Wat den ellendeling betreft, die het leven van zijnen souverein heeft bedreigd, het zoude te veel eer voor hem zijn, wanneer men zijne misdaad met eene politieke partij in verband wilde brengen."

Er zijn er die beweren dat Engeland de hand gehad heeft in de poging tot opstand op het eiland Sicilië, welke men altijd nog niet zeker weet of wel zoo geheel onderdrukt is als gemeld is. Wat er van dat beweren zij, valt moeijelijk met zekerheid op te geven; maar zonderling is ook te dezen opzigte de taal der Engelsche pers. Zoo zegt het boven aangehaalde ministeriële blad, de *Globe* daarvan o.a. het volgende: »Hoe zeer de beweging in Sicilië zich uitbreidt, moet nog blijken; maar zeker is het, dat zij de goede wenschen van alle Europesche natiën voor zich heeft."

De opstand op Sicilië heeft ongunstig gewerkt op de stemming in de Lombardische hoofdstad Milaan, alwaar talrijke arrestatiën hebben plaats gehad, vooral onder de voorname familiën. Talrijke patrouilles doorkruisten de stad in alle rigtingen. Buitendien meldt men, dat een aantal Milanesche familiën de stad verlaten hebben bij de aanstaande komst des Keizers van Oostenrijk.

Dit berigt wordt van eene andere zijde als overdreven beschouwd.

SPANJE.

De bisschoppen van Cadix en van Majorca hebben aan de Koningin hunne erkentelijkheid betuigd, omdat H. M. aan de wenschen van de bisschoppen en van het Katholijke volk van Spanje regt heeft laten wedervaren en werkzaam geweest is tot herstelling der betrekking tusschen Spanje en de Pauselijke Stoel, het middelpunt der Christelijke eenheid. Zij achten dit een waarborg voor de rust der gemoederen en voor de kracht des lands.

Te gelijk met deze mededeeling, behelst het officiële blad eene aanschrijving van den minister van justitie aan de geregtelijke overheden, om de vervolgingen te staken die aangevangen waren tegen geestelijken welke met woorden of daden de wet tot veiling der nationale en kerkelijke goederen aangevallen hadden.

Overigens luiden de berigten uit Spanje zeer onrustbarend nopens de onveiligheid der wegen. Benden roovers vallen zoowel diligences als partikuliere rijtuigen en personen op openbare wegen met zeldzame stoutmoedigheid aan.

DUITSCHLAND.

De groothertog van Hessen heeft de statuten goedgekeurd der vereeniging tot oprigting van een gedenkteeken voor *Luther*, te Worms. De vereeniging telt 1060 leden, die bereids voor 6000 gulden hebben ingeschreven. In alle Evangelische kerken van het groothertogdom zullen collecten voor dit gedenkteeken worden gehouden.

— Te Munster heeft men eenige avonden de stad verlicht met gas van steenkool uit de kolenmijn bij Bentheim, en bij onderzoek bleek, dat de verhouding van de gas uit deze kool tot die uit andere soorten staat ongeveer als 5 tot 2. De actiën, oorspronkelijk op 25 thaler gesteld, staan nu reeds op 500 thaler.

ZWEDEN.

De Zweedsche rijksdag heeft thans van de regering het in de troonrede aangekondigde ontwerp van wet tot uitbreiding der godsdienstvrijheid ontvangen. Daarbij wordt de afschaffing voorgesteld van de bestaande strafbepalingen tegen afval van de „zuivere leer des Evangelies" en tegen het belijden eener andere geloofsleer; welke handelingen, volgens de nog geldende wetten in Zweden, met ballingschap en met het verlies van alle burgerlijke regten, ook van het regt om te erven, gestraft moeten worden.

Dit zal, wanneer het ontwerp wordt aangenomen, reeds veel gewonnen zijn, maar toch zijn de bepalingen die nu worden voorgesteld, nog op verre na niet zoo als zij behoorden te zijn en als men verwachten mogt in een Protestantsch land in het midden der 19de eeuw. Zoo zullen, volgens het ontwerp, allen die leeringen verkondigen met de grondwaarheden der zuivere Evangelische leer in strijd, met eene geldboete van 100 tot 500 thaler of eene gevangenisstraf van twee maanden tot een jaar worden gestraft.

Verder zullen zij die door overreding of bedreiging, anderen tot afval van de Zweedsche kerk trachten te brengen, gestraft worden met eene geldboete van 100 tot 200 thaler en, bij herhaling met gevangenisstraf van twee maanden tot een jaar worden gestraft.

Eindelijk wordt in de voordragt uitdrukkelijk bepaald, dat de daarbij niet aangeroerde bepalingen betrekkelijk de belijders van eene andere godsdienstleer (dus ook hunne staatsburgerlijke achterstelling, uitsluiting van de staats- en krijgsdienst, enz.) van kracht blijven.

De godsdienstige onverdraagzaamheid moet wel diep in Zweden geworteld zijn, wanneer nog, bij de bekende goede bedoelingen van den souverein, zulke weinig afdoende bepalingen worden voorgesteld.

GROOT-BRITTANJE.

De *Morning-Advertiser* meldt, dat lord *John Russell*, in de aanstaande zitting van het parlement, tot de oppositie tegen lord *Palmerston* zal behooren.

— Gretna Green, dat kleine stadje op de grenzen van Schotland, waar de bekende smid sedert vele jaren den huwelijksband tusschen zoo vele minnende paren heeft vastgesmeed, zal binnen eenige dagen ophouden stof tot romans te leveren. Eene in de laatste zitting van het parlement aangenomen wet bepaalt, dat na den 31sten Dec. geen onregelmatig huwelijk in Schotland gesloten, meer geldig zal zijn, tenzij een van de beide contracterende partijen daar zijn domicilie gehad of daar ten minste eenentwintig dagen gewoond heeft.

— De bekende Afrikaansche reiziger dr. *Livingstone* is na eene zeventienjarige afwezigheid in zijn vaderland teruggekeerd.

— Vader *Mathew*, de beroemde matigheids-apostel, is l.l. Maandag in 67jarigen leeftijd in Queenstown overleden.

— Op 's rijks werf te Woolwich zijn dezer dagen proeven genomen met monsters van eene nieuwe soort van zeildoek, vervaardigd deels van vezelen van den Zuid-Afrikaanschen palmboom, deels van de gewone grondstof. Dit nieuwe zeildoek is bevonden veel sterker te zijn dan het gewone. Als de uitvinder wordt genoemd een officier van de Noord-Amerikaansche marine.

— Gedurende de laatste dagen hebben op de kusten van Engeland en Ierland hevige stormen gewoed, die tal van ongelukken hebben veroorzaakt, waarmede de dagbladen zijn opgevuld.

— De onlangs als Britsch vice-consul naar Stanko (het oude Cos tegenover Halicarnassus) gezonden heer *Newton*, die tevens geleerde is, heeft op dat eiland eene gewigtige ontdekking gedaan te weten eene begravene Grieksche stad. Op dit berigt heeft zich de admiraliteit gehaast alle noodige werktuigen voor de opgraving tegelijk met de photographische toestellen en chemicaliën voor den vice-consul in te schepen. De eilanden van den Griekschen archipel bevatten nog vele bedolvene schatten, niet minder welligt dan de Napelsche bodems, alwaar het echter niemand veroorloofd is naar brons of marmer te graven.

FRANKRIJK.

De ministeriële dagbladen van Engeland stellen de uitkomst der nieuwe conferentie, die te Parijs ter vereffening der oneenigheden betrekkelijk het vredesverdrag gehouden zal worden, als eene reeds uitgemaakte zaak voor. Een daartoe strekkend artikel van de *Morning Post* is reeds in ons vorig nommer vermeld. De *Globe* stemt daarmede overeen, en houdt het voor zeker, dat het gevoelen van Engeland in de conferentie de meerderheid van stemmen voor zich zal hebben.

Men spreekt overigens steeds van eenige moeijelijkheden, welke vóór de vereeniging der gevolmagtigden bijgelegd zullen moeten zijn. De mogendheden wenschen het, naar men zegt, vooraf eens te zijn nopens het vraagstuk der ontruiming van de vorstendommen, de Zwarte zee en zelfs Griekenland. Reeds is het thans half December, en men zal dus spoedig moeten weten, waaraan zich ten deze te houden, naardien, — immers naar hetgeen de *Moniteur* heeft gezegd — de bijeenkomst der gevolmagtigden nog deze maand zal plaats hebben.

— Prins *Frederik Willem*, neef van den Koning van Pruissen, wordt met vele eerbewijzen van wege den Keizer ontvangen. Vrijdag heeft hij de gedenkwaardigheden der hoofdstad bezocht, des avonds woonde hij met den Keizer en de Keizerin eene voorstelling in den grooten schouwburg bij. Zaturdag had er eene groote wapenschouwing der troepen voor den Keizer en zijn koninklijken gast plaats. Ook het volk toont zich zeer met dezen ingenomen.

— De minister van binnenlandsche zaken heeft eene circulaire uitgevaardigd, waardoor hij zich populair zal maken. De prefecten, of althans sommigen hunner, schijnen zich bij de regering verdienstelijk te willen maken door in hunne departementen zooveel mogelijk den meester te spelen, alles wat hun niet aanstaat te verbieden en aan beperking te onderwerpen, en het den ingezetenen zoo lastig te maken als zij kunnen. De gemeenteraden voeren dikwerf krijg tegen die despoten in het klein, en zetten op hunne beurt den prefect, waar dit gaan wil, den voet dwars. Deze weten echter middelen te vinden om die weerbarstige raden te straffen, en zij wenden die aan op eene wijze, die zelfs den minister te streng en te overdreven toeschijnt. In zijne circulaire leest hij hun de les en spoort hen tot meerdere gematigdheid aan; vooral drukt de minister er op, dat zij hunnen ijver tegen de gemeenteraden wat zullen intoomen.

— De Nederlandsche regering wordt in het *Journal des Débats* hoogelijk geprezen, ter zake van de wijze, waarop zij de onderneming tot doorgraving der landengte van Suez heeft gewaardeerd, en maatregelen heeft genomen, ten einde voor het land alle mogelijke voordeelen te trekken uit de opening van een kanaal, 't welk zeer zeker eene geheele omwenteling zal te weeg brengen in de handels-betrekkingen aller volkeren. Volgens de *Débats* wordt de onderneming door alle beschaafde natiën, met uitzondering slechts van Engeland, ondersteund.

— Het beruchte proces van het dagblad *l'Univers* tegen den abt *Cognat* is afgesprongen, daar deze laatste eene verklaring heeft afgelegd, waarbij hij zegt bereid te zijn om alle mogelijke voldoening te verschaffen aan de redacteurs van *l'Univers.* De bestuurder van dat blad verkondigt alsnu openlijk, dat na deze verklaring er geen grond meer aanwezig is voor de aanklagt.

NEDERLAND.

'sGRAVENHAGE, 15 December.

Bij kon. besluiten van den 11den en 12den dezer zijn benoemd: tot kantonregter te Medemblik, mr. *L. C. van Bommel*, advokaat te Amsterdam; tot griffier bij het kantongeregt te Heinkenszand, mr. *C. van Citters*, advokaat aldaar, en tot kantonregter te Breda, mr. *A. C. G.* baron *van Oldeneel tot Oldenzeel*, advokaat aldaar.

— Bij de herstemming over hoofdstuk XII (*onvoorziene uitgaven*), waarover in de vorige zitting de stemmen hadden gestaakt, hebben zich in de zitting der Tweede Kamer van heden, 35 voor en 33 tegen verklaard, zoodat dit hoofdstuk is *aangenomen*. De minister van financiën werd door het op de tribune aanwezige publiek levendig toegejuicht.

De minister van financiën verklaarde, dat door België het traktaat is opgezegd. In de eerste helft van 1857 zal hij een ontwerp aanbieden tot regeling der gevolgen dier opzegging, namelijk tot verandering van het tarief.

— De minister *Simons* neemt in beterschap toe, doch is voortdurend zeer zwak en moet zich van alle bezigheid onthouden.

Z. M. heeft Zaturdag aan dien minister een bezoek gebragt.

— Uit Harderwijk wordt berigt, dat aldaar tusschen de manschappen van het vreemdenlegioen eene beduidende vechtpartij heeft plaats gehad. Verscheidene moeten gekwetst zijn en twee Italianen door dolksteken gedood.

LEIDEN, 13 October.

Onlangs werd uit Tilburg gemeld, dat het fabrijkwezen aldaar in dén bloeijendsten staat verkeerde. 't Schijnt wel dat de behoefte aan lakens en wollen stoffen steeds toeneemt. Ook alhier heerscht, zoowel aan de groote lakenfabrijken, als aan de overigen, zooals spin-, saaijet- en dekenfabrijken, eene voorbeeldelooze bedrijvigheid, zoodat het 't werkvolk aan de verschillende fabrijken, ook die der grijnen, welke eenige jaren kwijnden, aan geen arbeid ontbreekt.

— In de zitting van den gemeenteraad van Donderdag is ook het voorstel van den heer *P. du Rieu c. s.*, om den hoofdelijken omslag in deze gemeente te regelen naar de personele huurwaarde, met 17 tegen 6 stemmen verworpen. Men mag zich wel afvragen: Wat nu?

GRONINGEN, 16 December.

Zaturdag hield de afdeeling Groningen van het Nederlandsch genootschap tot afschaffing van sterken drank weder eene openlijke vergadering. De talrijke opkomst bewees de toenemende belangstelling in de gewigtige zaak door dit genootschap voorgestaan.

De heer T. HOFKAMP sprak over den indruk, dien het lezen der afschaffingsgeschriften op den lezer maakt en maakte daarna oplettend op een werkje dezer dagen uitgekomen, getiteld: Tien nachten in de gelagkamer, door T. S. ARTHUR, uit het Engelsch, Haarlem 1856, waaruit hij eenige treffende gedeelten voorlas.

Na de pause wees hij op eenen anderen vijand die ons dikwijls nog meer van nabij bedreigt, dan de sterke drank, namelijk op het koolzuurgas en het kooloxydegas, dat, uit gloeijende kolen opgestegen of door de ademhaling ontwikkeld of op andere wijzen te voorschijn geroepen, menig slagtoffer maakt, vooral door de onkunde en onvoorzigtigheid dier ongelukkigen zelve.

Dit onderwerp werd duidelijk gemaakt voor het verstand door een paar scheikundige proeven en door de mededeeling van een aantal feiten, indrukwekkend voor het gevoel. Eene ingespannen aandacht toonde de belangstelling der hoorders.

— Wij ontvangen uit 's Gravenhage de volgende correspondentiën:

»De vooruitzigten omtrent het Ministerie blijven hier nog zeer donker. Velen hadden, na de verwerping van hoofdstuk V, de aftreding van den minister van binnenl. zaken verwacht; maar nu deze aftreding niet schijnt te zullen geschieden, kan men niet voorzien, wat het einde wezen zal. Men zegt dat vele leden der Kamer nu ook tegen de crediet-wet zullen stemmen. Als deze wet afgestemd mogt worden, dat echter niet zeer waarschijnlijk is, dan denkt men dat de Kamer zal ontbonden worden; ofschoon sommigen gelooven, dat de Kamer in allen gevalle ontbonden wordt, nadat zij de begrooting voor 1857 zal hebben afgehandeld. Iets dat naar zekerheid zweemt, kan ik u echter niet berigten.

„Ook in uwe Courant zijn reeds de berigten opgenomen aangaande den ongunstigen toestand van de zaken der maatschappij van weldadigheid. Ik zal u mededeelen, wat ik er van gehoord heb. Men zegt dat het bestuur der maatschappij zich reeds in den zomer of herfst van 1855 tot de Regering heeft gewend met de klagte, dat zij niet kon bestaan met de gewone bijdrage van het rijk, en dat zij dus verzocht verhooging voor den prijs der koffijzakken en van de gelden voor de bestedelingen, of eene jaarlijksche vermeerdering van subsidie, naar dat de maatschappij noodig mogt hebben. Toen is bij koninklijk besluit van den 13den Nov. 1855, no. 67, eene staats-commissie benoemd, bestaande uit de heeren jhr. ridder VAN RAPPARD, oud-minister, lid der Tweede Kamer, als voorzitter; VAN BEECK VOLLENHOVEN, lid der Eerste Kamer; mr. DIRKS en BLAUPOT TEN CATE, leden der Tweede Kamer; mr. BORRET, lid van den raad van state, als leden, en jhr. mr. VAN DER HEYM, commies-griffier bij de Eerste Kamer, als secretaris. Deze heeren hebben gemeend, niet te kunnen treden in het voorstel van het bestuur der maatschappij. Het blijkt uit de toelichting bij een wetsontwerp daaromtrent, van den 12den December j. l., dat zij hebben verlangd eene scheiding, zoodat de maatschappij zou behouden de gewone koloniën en de staat zou behouden de gestichten; terwijl het rijk, door overneming van gevestigde schuld der maatschappij, een verlies zou lijden van *f* 1,884,341. Dit gunstig aanbod is echter door het bestuur der maatschappij afgeslagen. De Regering zelve heeft gemeend, niet verder te mogen en te durven gaan, dan de staats commissie gegaan is, terwijl zij zich geheel vereenigde met het hoofddenkbeeld der commissie, de afscheiding tusschen het rijk en de maatschappij. In dezen staat van zaken vermeent de Regering, dat de maatschappij op het punt staat, bij regterlijk vonnis verklaard te worden, in staat van kennelijk onvermogen te zijn. Velen zijn hier van oordeel, dat de staats-commissie, met dat hoofddenkbeeld vol te houden, volkomen gehandeld heeft in de belangen van het rijk, en dat ook de Tweede Kamer hare maatregelen goed zal keuren, ten zij er welligt leden der Kamer gevonden worden die van gevoelen zijn, dat de staats-commissie in hare aanbiedingen wel *ver genoeg* gegaan is. De ondervinding doet nu echter zien, dat zulks in het oog van het bestuur der maatschappij het geval *niet* is, en de tijd moet leeren, hoe deze moeijelijke zaak, waarin de belangen van zoovelen betrokken zijn, zal afloopen."

Wij verwijzen overigens naar de toelichting van het hier bedoelde wetsontwerp in het Bijblad bij deze Courant.

(*Ingezonden.*)

Menigmaal worden in de dagbladen, bij het afsterven van personen die zich in hun leven als nuttige leden der maatschappij hebben onderscheiden of door gaven des geestes, betooning van moed als anderzins zich hebben verdienstelijk gemaakt, hunne lotgevallen kort beschreven. Wij wenschen thans ook op zoo iemand te wijzen, die, hoewel in nederigen kring geplaatst, toch in veler herinnering nog lang zal blijven bestaan. In den morgen van den 12den dezer heeft H. PLUIS, te Noordlaren, het tijdelijke met het eeuwige leven verwisseld. Hij werd geboren in het jaar 1777. In 1801 trad hij als kurassier vrijwillig in dienst. Hij vergezelde NAPOLEON op al zijne togten in Duitschland. Geen veldslag werd daar geleverd, dien hij niet had bijgewoond, bij vele had hij zich bevonden zelfs in het heetste van den strijd. Ook de togt van NAPOLEON naar Rusland werd door hem medegemaakt. Op den zoo merkwaardigen als voor velen noodlottigen terugtogt van Moskou, stond hij als zoo dikwijls te voren, op het punt van zijn leven te verliezen. De kolonel TRIP had aan het hoofd een schampschot gekregen, en viel daardoor van zijn paard. PLUIS, die eigen gevaar vergat als het er op aankwam iemand het leven te redden, sprong uit zijn zadel, hielp den kolonel op zijn eigen ros, waardoor hij hem van een' anders gewissen dood redde, besteeg daarna spoedig weder zijn paard, en reed in aller ijl weg. De hulp aan den kolonel bewezen, had hem echter zoo lang doen ophouden, dat eenige Russen hem genaderd waren. Hij kreeg eene lanssteek in den nek, een aantal kogels door zijnen mantel, terwijl ook zijn paard werd getroffen, hetwelk den volgenden dag aan de gevolgen daarvan stierf. Later kreeg hij nog een sabelhouw in een zijner armen. Doch dit waren ook de eenigste wonden die hij heeft gekregen, en overigens kwam hij ongedeerd in zijn vaderland terug, hetwelk wel als een wonder mag worden beschouwd, wanneer men in aanmerking neemt dat hij zoo vele bloedige veldslagen heeft bijgewoond, en zich (volgens zijn zeggen) zoo dikwijls op andere plaatsen des gevaars bevonden heeft.

Hoe veel koude en ontberingen hij heeft moeten verduren, zal een ieder beseffen, als hij weet, dat PLUIS in *veertig weken* achtereen niet onder dak is geweest. Desniettemin was door al dat lijden — de teenen waren hem bevroren — zijn ligchaam niet verzwakt; hij bleef ten allen tijde gezond, dank zij zijn sterk ligchaamsgestel. Het is niet mogelijk zijne lotgevallen alle op te noemen. Het geschrevene is alleen uit zijne verhalen opgeteekend, en men kan daaraan gerust geloof hechten, omdat hij voor een waarheidlievend man bekend stond. — In den jare 1814 kwam hij uit Frankrijk terug, vestigde zich met der woon te Noordlaren, alwaar hij tot zijnen dood toe, als een geacht ingezeten heeft gewoond. — Gaarne sprak hij over zijne lotgevallen en over de tooneelen van den oorlog. — Hij was in den volsten zin des woords een krijgsman; zelfs in zijne laatste levensjaren boeide hij door zijne verhalen van NAPOLEON en de veldslagen door hem geleverd, nog veler aandacht. — Was hij in der jeugd den dood zeer dikwijls ontkomen, in zijnen ouderdom was er geen kans meer denzelven te ontvlugten: de dood overviel hem zeer onverwachts, zonder dat er zich voorboden van opdeden, zittende op zijnen stoel, in den ouderdom van 79 jaren.

Nu of nooit!

Naar men met zekerheid kan berigten, is heden, den 16den Dec., door het edel *achtbaar bestuur* der gem. Oldekerk met *eenparigheid* van stemmen besloten — na bekomene magtiging — door bovengenoemde gemeente een' nieuwen straatweg aan te leggen. Naauwelijks kwam dit heugelijk nieuws de ingezetenen ter ooren of allen juichten dit plan van harte toe. Waar zoo de verschillende leden van 't bestuur hunne *persoonlijke* belangen *ten nutte der gemeente* ten offer brengen, dáár wordt eene gemeente waarlijk uitmuntend vertegenwoordigd! *Een navolgenswaardig voorbeeld voor de gemeente Grootegast!* Waren vroeger aldáár *enkele* ingezetenen, die zich nog te veel door *het verfoeijelijke egoisme* lieten besturen, en daardoor de goede zaak op de lange baan hebben geschoven, wij hopen thans, om de heerlijke gevolgen welke noodwendig door het aanleggen van een straat- of puinweg zullen ontstaan, dat de gem. Grootegast zich direct aan de gem. Oldekerk zal aansluiten, en men zal zien hoe ras beide gemeenten in eenen beteren toestand zullen geraken. Er zal meer leven en welvaart ontstaan en de tijd zal komen, dat, *en* de ingezetenen *en* het reizend publiek met dankbaarheid zullen terugzien op hetgeen thans door de gemeentebesturen van *Oldekerk* en *Grootegast* is tot stand gebragt!

Ingezetenen van Grootegast smeedt het ijzer terwijl het heet is!

Wij hebben een artikel ontvangen over de aan de heeren DULL c. s. verleende concessie voor den aanleg van spoorwegen in de noordelijke gewesten van ons land, 't welk wij, bij de talrijke personaliteiten en beschuldigingen daarin vervat, niet voor opneming geschikt achten. De schrijver is van oordeel dat, zullen de noordelijke provinciën in het bezit van spoorwegen komen, andere mannen zich aan het hoofd der zaken moeten stellen, daar de tegenwoordige concessionarissen op den 1sten dezer niet in staat waren het gevorderde waarborgkapitaal voor de definitive concessie te storten en ook wel nimmer daartoe in staat zullen zijn, hoe dikwijls hun nog een uitstel moge worden verleend.

» Wij achten het wenschelijk — zegt hij ten slotte — ja in den bestaanden toestand van zaken noodzakelijk, dat door een algemeen petitionnement bij Z. M. den Koning en de Staten Generaal worde aangedrongen op het nemen van afdoende maatregelen welke ons spoorwegen verschaffen. De tijd is daar dat de handen ineen geslagen moeten worden.... terwijl wij ons gaarne bereid stellen de verkregene inlichtingen aan belangstellenden mede te deelen, wanneer zij zich daartoe schriftelijk aanmelden aan de uitgevers dezer courant."

KERKNIEUWS.

'S GRAVENHAGE, 15 Dec. Gisteren middag te 1 uur had de plegtige inwijding der Willemskerk plaats, twee eeuwen nadat dezelfde plegtigheid werd gevierd in de Nieuwe kerk. Onder het gezang der breede schaar beklom ds. OORT den kansel en riep na het zingen van Gez. 91 vs. 2 tot een plegtig gebed op. De tekst van den leeraar was uit het 1ste Boek der Kon. 8, 29*a*. De afwisseling der mannen- en vrouwenkoren, de juiste keuze der liederen zelve en de in de ziel grijpende toonen van het groote orgel, alles voerde het gemoed op tot dien ernst en dank, die de vrucht waren van de welsprekende feestrede.

— Tot predikant bij de Herv. gemeente van Oud Beijerland is beroepen ds. P. M. LOSGERT, pred te Bergambacht; — van Bovenkarspel, ds. F. H. MOORREES te Bedijkte Schermer; — van Zijpe Zuidzijde, ds. A. C. H. CALCOEN te St. Maarten en Valkoog.

— Dr. J. H. GUNNING, JR., te Blaauwkapel, heeft voor de beroeping naar Zevenhuizen bedankt en die naar Hilversum aangenomen.

STADS-KANAAL, 14 December. De dag van heden was een ware feestdag voor de Doopsgeziude gemeente dezer plaats. De herwaarts beroepen leeraar ds. A. S. HOITSEMA trad heden voor eene groote menigte op en had tot tekst zijner leerrede gekozen Hand. 8: vs. 25. Hij verkondigde Jezus Christus en dien gekruist als 't eenigste fondament van den Evangeliedienaar, schetste en wees op de groote wederkeerige pligten van den Evangeliedienaar en zijne toehoorders.

— Door de Ev.-Luth. ingezetenen ten getale van 200, te Stads-Kanaal is een rekest aan Z. M. den Koning opgezonden, waarin zij om eene zelfstandige gemeente verzoeken op een nader te bepalen terrein.

ERRATUM.

Onder de leden die in de zitting van den gemeenteraad van Groningen van l.l. Zaturdag zijn tegenwoordig geweest, hebben wij in ons vorig nommer vergeten op te noemen den heer VAN SWINDEREN.

TELEGRAFISCHE BERIGTEN.

LONDEN, 16 December.

Hier ontvangene berigten van de Engelsche expeditie tegen den Schach van Perzië houden in, dat door die expeditie Karrak en Busschir, twee eilanden in de Perzische golf, zijn genomen en bezet.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 16 December.

NEDERLAND Werk. Schuld	à $2\frac{1}{2}$	pCt.	63.
Dito Dito	» 3	»	$75\frac{1}{16}$.
Dito Dito	» 4	»	94.
OOSTENRIJK Metalliek	» 5	»	$73\frac{3}{8}$.
Dito 1851 en 1852	» $2\frac{1}{2}$	»	$38\frac{1}{4}$.
Dito Nieuwe Litt. B	» 5	»	83.
Dito Nation. Metall	» 5	»	$74\frac{1}{4}$.
SPANJE Onbep. St.	» $1\frac{1}{4}$	»	$23\frac{7}{16}$.
Dito Binnenl	» 3	»	$37\frac{1}{4}$.
PORTUGAL	» 3	»	—
RUSLAND Obl. *Hope* 1798 en 1816	» 5	»	$103\frac{1}{8}$.
Dito Dito 1828 en 1829	» 5	»	—
Dito bij *Hope*	» 4	»	—
Dito bij *Stieglitz*	» 4	»	—
N. Leening van 1855 bij *Stieglitz*, 5de serie	» 5	»	$93\frac{1}{4}$.
Dito 6de serie	» 5	»	$95\frac{1}{16}$.
Wisselkoers op Londen zigt..	f 11,65 gezocht.		
Dito 6/m.	f 11,52.		

LONDEN, 16 *December*. Consols $93\frac{3}{4}$.

PARIJS, 16 *December*. Fransche 3 pCt. 66.50.

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen.

AMSTERDAM 12 Dec., *Klint* Wilhelmina, Suriname; *Molenaar* Maria, Malaga; *Lupkes* Vrije Handel, Rotterdam; — 13 *Ouwehand* de Hoop, *Legger* Courier en *de Jonge* Fennegina Arentina, Lissabon; *Leuning* Battruida, Memel.

VLIE 11 Dec., *v. d. Wal* Froukje, v. Koningsb. n. Schiedam, als bijlegger, met schade en wegens tegenwind.

HELVOET 12 Dec., *den Breems* Koophandel en Zeevaart, Villanova; is bij Kaap St. Vincent door eene Engelsche stoomboot aangevaren en heeft daardoor den bezaanmast verloren en meer andere schade bekomen.

BROUWERSHAVEN 13 Dec., *Rotgans* Generaal Baron van Geen, Batavia.

VLISSINGEN 11 Dec., *Kolk* Jonge Boll, Riga.

TRIEST 7 Dec., *Karsies* Hillechiena Wilkens, Newc.; — 12 *de Boer* Wilhelmina en Henriëtte, Amst.

CAGLIARI 30 Nov., *Keun Rz.* Johanna Catharina, Marian.

MESSINA 1 Dec., *Ritzes* Geertruida Anna, Amst.

LONDEN 12 Dec., *van Driesten* Jantje Berg, Venetië.

PORTSMOUTH 10 Dec., *van Duin* Amstel, v. Cette n. Rott., met schade aan het roer.

FALMOUTH 12 Dec., *Auffmorth* Almelo, v. Manilla, zou onmiddellijk naar Bristol vertrekken.

ALLOA 8 Dec., *Korter* Riga, Leith.

LIVERPOOL 11 Dec., *Olberding* Welmoet, Lissobon.

ABERDEEN 9 Dec., *Niggebrugge* Stad Zwolle, v. Zwolle n. Dundee.

DUNDEE 9 Dec., *v. d. Wall Azn.* Alida Catharina, Koningsb.

LEITH 9 Dec., *Boekhoudt* St. Willebrordus, Ibraïla; — 10 *Ruiten* Verwachting, Harlingen.

NORTH SHIELDS 10 Dec., *Evers* Fortuna, Amst.

STOCKHOLM 9 Dec., *de Haan* Sjoumenta, Gron.; *Bowbijes* Alma, Vlissingen.

HAMBURG 11 Dec., *Smit* Annechiena Gesiena, Patras; *de Groot* Maria Reifina, Porto; *Veldhuis* Monnickendam, Cette; *Scholten* Alida Ikina, Bayonne; *van Zanten* Concordia, Lissabon; *Upmeijer* Alberdina, Patras; *Kip qq.* Zwijger, Porto Cabello.

ARENDAHL 26 Nov., *Giezen* Libra, v. Nerva n. Duinkerken; *Hendriksen* Concordia, Amst.

AGGER-KANAAL 2 Dec., *van Laten* Annegina, *Swieting* Petrus Horreus, *Banting* Gesina en *Olthoff* Abeldina, allen v. Nijekjöbing n. Engeland.

Vertrokken.

AMSTERDAM 12 Dec., *de Boer* Havana Paket, Havana; *Moesker* Susanna, Messina; *van Wattum* Cornelia en Alida, Salonica; — 13 *Potjewijd* Herman Albert, Corfu.

TEXEL 14 Dec., *Joon* Anna Christina, Batavia.

VLISSINGEN 11 Dec., *Meijer* Wobbina Catharina, Bremen.

IBRAILLA 3 Nov., *van der Velden* Levant, Marseille; — 9 *Boer* Haren, Galatz; — 11 *Das* Truda, Queenstown.

LIVORNO 24 Nov., *Melenberg* Livorno Packet, Amst.

ST. DAVID'S 10 Dec., *Oostervink* Pieter, Amst.

FALMOUTH 11 Dec., *Bakker* Neptunus, Londen.

LIVERPOOL 11 Dec., *Borst* Jakobus, Fernambuck.

HULL 10 Dec., *Joosten* Neptunus, Glückstadt.

DANTZIG 10 Dec., *Hazewinkel* Delia en *Munneke* Margina Gesina, Amsterdam; *Nagel* Afina Alberdina, Guernsey; *van Weerden Poelman* Doethea Christina, Leith.

PILLAU 11 Dec., *Struik* Dankbaarheid, Antwerpen.

ELSENEUR 12 Dec., *Kemper* Catharina, v. Libau n. de Maas.

In lading.

LONDEN 11 Dec., *Hillebrandt* Catharina en *Puister* Rieka, Seville; 12 *Hoetjer* Anna, Lissabon en Cadix.

Zeilklaar.

CADIX 1 Dec., *Feenstra* Sliedrecht, Buenos Ayros.

LISSABON 1 Dec., *Westers* Antina, Maassluis.

ZOUTKAMP, 15 Dec. Vertrokken 11 Dec., *Messen* Helmers, Rott.

Zeilklaar: *Schaap* Jan Jacob, Londen; *Puister* Imka Giezen, Ipswich; *Kistenkas* Hemmechien Vroom, Hull; *van Klooster* Gesina, Yarmouth.

HARLINGEN, 15 Dec. Binnengekomen 10 Dec., *Boswijk* Afiien Smit, Memel.

Vertrokken 9 Dec., *de Jong* Zuiderzee, Havana; — 11 *van Sluis* Tjakina, Groningen.

DELFZIJL, 11 Dec. Het schip Jantina, kapit. *van der Wall*, van Koppenhage naar Amsterdam, is alhier binnengeloopen wegens het broeijen der lading, die in ligters gelost wordt.

WEYMOUTH, 10 Dec. De bark Petronella, kapit. *G. Louws, Sr.*, van Akyab naar Gent, met rijst, is gisteren avond op Portland-Beach gestrand en zal waarschijnlijk wrak zijn; van de equipage, uit 11 man bestaande, was de stuurman bereids op zee en waren de kapitein en 5 man kort na de redding overleden en 4 man verdronken; de namen der overige manschappen, die gered en alhier aangebragt zijn, zijn: *S. Schuurman*, *H. Folkertsma*, *K. Vaszes* en *L. de Koster*; de lading is beschadigd geborgen.

KROONSTADT, 4 Dec. In de haven geijsd den 2 Dec.: *van Doest* Jacobus, *Bos Smak* Ena Elisabeth, *Hansen* Prudenter, *Duintjer* Elsina, *Klein* Concordia, *Maathuis* Afina van Linge en *Moesker* Herstelling; — den 4den *Huisman* Maria Margaretha, *Eelsingh* Alpha, *Jongman* Margaretha Augusta, *Jonkhoff* Goudvisch, *Meesenbroek* Wierdina Hendrika, *Scholtens* Loreley en *Prins* Annechina en Jantje.

FALMOUTH, 10 Dec. Het schip Fenna, kapit. *Caspers*, van Glasgow naar Demerary, is alhier met verlies van boegspriet, kluiverboom en met meer andere schade, binnengeloopen, zijnde den 3den dezer door eene bark aangezeild.

LAATSTE BERIGTEN.

Binnengekomen.

AMSTERDAM 14 Dec., *Puncke* Bernardus, Smirna; *Mets* Verwachting, Liverpool; *Carst* Elisabeth Lollina, Petersburg; — 15 *Cramer* Coronie, Wilmington; *Bol* Vr. Martha, Dantzig.

TEXEL 14 Dec.; *Carst* Wilhelmina Lucia, Bat.

VLISSINGEN 13 Dec., *Potjewijd* Agatha Geertruida, Bilbao.

GAINSBRO 12 Dec., *Dik* Alida Sinnige, Pernau.

NORTH SHIELDS 12 Dec., *Schoe* Amicitia et Fides, Amst.

DEAL 13 Dec., *v. d. Wijck* Annachina, v. Patras n. Londen.

SWANSEA 11 Dec., *Haselhoff* Odelia Margaretha, Bordeaux.

PENZANCE 11 Dec., *Schippers* Sirene, v. Newc. n. Livorno, met verlies van verschansingen, enz.

LA ROCHELLE 9 Dec., *Oldendorp* Koogerpolder, Amst.

LIVORNO 30 Nov., *Potjer* Titia, Londen; *Bragt* Juffer Esse Mensinga en 5 *Dallinga* Alida, Newc.; — 6 *Post* Ettje Berg, Liverpool.

TRIEST 10 Dec., *Driest* Wildeman, Amst.; *Post* Maasland, Rott.

Vertrokken.

TEXEL 14 Dec., *Cupido* Mina, Surin.; *Fortuin* Cornelia, *v. Kempema* Sippe Visser, *Boontje* Vriesland en *Gunther* de Visscherij, Lond. 15 *Kuiper* Admir. Jan Evertsen, Bat.; *Wehdemeijer* Amsterdam en *van der Hoef* Sophia Elisabeth, Suriname; *Toensma* Cornella en Geertruida, Triest.

ROYAN 7 Dec., *Dreijer* Madura, Bat.

NANTES 12 Dec., *Meijer* Courrier, Rott.

TRIEST 10 Dec., *Zeilstra* Koning Willem III, Rott.

FALMOUTH 11 Dec., *Bakker* Neptunus, v. Odessa n. Lond.; *Jansen* Cathar., v. Galatz n. Yarmouth.

GRIMSBY 12 Dec., *Stomp* Eltje Heidema, Newc.

IBRAILA 17 Nov., *Oldenburger* Astrea, Bilbao; — 22 *Rink* Fijn Nijverheid, Queenstown.

PILLAU 12 Dec., *Kruithoff* Alberd. Peterd., Leith; *de Jonge* Hendrika, Hull.

Zeilklaar.

LONDEN 13 Dec., *Stuit* Margar. Gesina, Santander.

ROTTERDAM, 14 Dec. Het schip Japara, kapit. *Gijsberts*, v. Rangoon herwaarts gedestineerd, is, volgens brief van de Kaap de Goede Hoop van den 6den Oct., vóór of op den 2den dier maand, aan de Quoint-punt, nabij de Ratel-rivier (Kaapsche rif) verongelukt; de groote en de kleine sloep, alsmede de giek, waren aan wal gedreven en zijn de schipbreukelingen, die zich waarschijnlijk daarmede hebben willen redden, in de branding omgekomen. Vier lijken waren aangespoeld en begraven.

HANDELSBERIGTEN.

Prijs van het Grof Roggenbrood.

GRONINGEN, 15 *December* 1856.

4 Nederl. ℔ 37 cent.

GRAANMARKTEN.

GRONINGEN, 16 *December*.

TARWE.	GERST.	
Oude 70 ℔ f	N.W. 1856 52 ℔ f 4,05	Zw. Voer 40 ℔ f 2,85
N.Oml.1856 66 - 7,40	- 54 - - 4,55	- - 42 - - 3,05
- - 68 - - 8,40	- 56 - - 5,05	- - 44 - -
- - 70 - - 9,40	Zomer 54 - - 4,30	BOONEN.
- Old. 66 - - 6,90	- 56 - - 4,80	Paardeb. f 4,50, f 5 f 5,75
- - 68 - - 7,90	Knobbe 60 - - 5,40	Gr. Erwt. f
- - 70 - - 8,90	- 62 - - 5,80	Graauwe dito f
- - - -	HAVER.	
ROGGE.	N. Dikke 36 ℔ f	ZADEN, ENZ.
N. Inl. 60 ℔ f 4,10	- - 38 - -	Old. Koolz. f 12 a f 14,50
- - 62 - - 4,80	- 40 - - 3,20	Oml. dito f 12 a f 15
- - 64 - - 5,50	- 42 - - 3,40	Zomerzaad f 9 a f 11
- - 66 - - 6,20	- 44 - - 3,60	G. Mosterdz. f 6 a f 12
Oude 66 - -	- 46 - - 3,80	Lijnzaad f
BOEKWEIT.	- 48 - - 4,00	Dederzaad f 7 a f 9,50
N.Gr.Zd. 60 ℔ f 5,20	- 50 - - 4,20	Gr. Gort f 8 a f 9
- - 62 - - 5,70	N.W.Voer 36 - - 2,60	Parel dito f
- - 64 - - 6,20	- - 38 - - 2,80	Raapolie per vat f 49
- Zw.- 60 - - 5,10	- - 40 - - 3,00	
- - 62 - - 5,60	N. Zw. - 36 - - 2,45	
- - 64 - - 6,10	- - 38 - - 2,65	

Tarwe slap en vooral de afwijkende soorten niet dan iets lager te plaatsen. — Rogge 20 cent lager afgegeven. — Boekweit slap en tot de merkelijk verlaagde prijzen nog moeijelijk te plaatsen. — Winter- en Zomer-Gerst 10 ct. en Knobbe 20 ct. lager verkocht. — Dikke Haver prijshoudend; Voer in een doen; Zwarte wel zoo aangenaam. — Boonen veel aan en niet dan lager te plaatsen. — In Zaden gaat niets om. — Gort als voren.

SCHIEDAM, 13 *Dec.* Moutwijn f 21; Jenever f 26,50; Amst. Proef f 27,75.

ROTTERDAM, 13 *Dec.* Holst. Boekweit f 240.

ROTTERDAM, 15 *Dec.* Tarwe: Zeeuwsche met grooten toevoer f 1 a f $1\frac{1}{2}$ per mud lager, langzaam van de hand gegaan. Roode mede ruim ter markt f 20 lager. — Rogge: Zeeuws. flaauw en tot 20 ct. lager. Overige soorten met weinig omgang. — Boekweit f 25 lager verkocht. — Gerst 50, Haver 10 a 20 en Paardeboonen 10 a 40 ct. lager gedaan. Bruine Boonen werden 50 ct. minder afgegeven; witte daarentegen genoegzaam als voren. — Erwten, ofschoon 75 ct. lager, daartoe nog al wel op te ruimen. — Koolzaad prijsh.

AMSTERDAM, 15 *Dec.* Tarwe in een doen: 128 ℔ o. witb. Pools. f 480; 129 ℔ j. b. dito f 455; 127 ℔ dito f 450; 129 ℔ n. dito f 475; 128 ℔ dito f 460; 129 ℔ o. r. Zweeds. f 500; 133 ℔ o. Geld. f 450; 156 ℔ n. Bovenl. f 360; 153 ℔ dito f 350; 156 ℔ dito f 330; 131 ℔ n. Kleefs. f 405; 123 ℔ n. Fries. f 310; 115 ℔ ger. dito f 230. — Inlandsche Rogge lager, buitenl. bij gerijven onveranderd: 120 ℔ Amerik. f 260; 120 ℔ Archangel f 243; 117 ℔ Petersb. f 220, f 222; 116 ℔ n. Inl. f 210; 144, 146 ℔ dito f 230, f 240. — Gerst slap: 100 ℔ Vries. Winter f 180. — Boekweit slap: 118 ℔ Gordijker f 235.

Koolzaad dadelijk 1 p. vl., op levering $\frac{1}{2}$ p. vl. hooger; verkocht: Polder a 71 p. vl.; Berdianski Ravison 50 p. vl.; op 9 vat dadelijk $86\frac{1}{2}$ p. vl.; April $86\frac{1}{2}$ p. vl.; Sept. $76\frac{1}{2}$ p. vl. — Lijnzaad in een doen: 106, 107 ℔ Memel f 300; 108, 109 ℔ Petersb. f 360. — Raapolie dadelijk en op levering iets williger: op 6/w. f 52,50; vlieg. f 51; Mei 1857 f 48—f 48 a f 48,25; Sept. en Oct. 1857 f 44,25 a f 44,75. — Lijnolie dadelijk en op levering hooger betaald: op 6/w. f 40,25; vlieg. f 39; Maart en April 1857 f 38 a f 38,25; Mei 1857 f 38,25 a f 38,50; Sept., Oct., Nov. en Dec. 1857 f 38—f 38 a f 38,25. — Hennepolie op 6/w. f 47,25; vlieg. f 46. — Raapkoeken f 88 a f 93. — Lijnkoeken f $9\frac{1}{2}$ a f 15.

LONDEN, 12 *Dec.* Van inl. Tarwe bleef veel onverkocht, ofschoon men waarschijnlijk eenige prijsverlaging op de notering van Maandag zoude hebben aangenomen om op te ruimen. Ook in vreemde was de omzet onbeduidend en sluiten de prijzen nominaal als Maandag. Alle andere graansoorten bedongen de koersen van dien dag.

Van den 15den. Engelsche Tarwe 2 sh. lager. Haver onveranderd.

BOTERMARKTEN.

GRONINGEN, 16 *Dec.* De prijs der Boter was heden als volgt: 1ste soort f 40; 2de soort f 38.

LEEUWARDEN, 12 *December.* De prijs der Boter was heden f 49,00.

AMSTERDAM, 15 *Dec.* De prijs der Boter was heden als volgt: Vriesche f 50 f 52; Kuinder f 48 a f 50; Kamper f 49 a f 51; Deventer f 44 a f 48; Zwolsche f 47 a f 51.

LONDEN, 12 *Dec.* De aanvoer van Boter bedroeg: van Harlingen 4528 v., Havre 1003, Ostende 1436, Antwerpen 441, Amsterdam 30, Rotterdam 4629, Hamburg 540, Nantes 20, Parijs en Rouen 61. De noteringen zijn: beste Friesche 116 a 118 sh., surplus 104 a 108 sh., 2de soort 94 a 96 sh., beste Hollands. 90 a 92 sh., Kamper en Zwolsche 106 a 114 sh., Bosscher 92 a 96 sh., Groninger 94 a 98 sh., Holst. en Kiel 118 a 124 sh.

Van den 15den. Friesche Boter 117 sh., Groninger 93 sh.

VEEMARKTEN.

GRONINGEN, 16 *Dec.* Er waren heden omstreeks 40 stuks runderen ter markt en de handel was vlugger dan l.l. Dingsdag, doch bleven de prijzen dezelfde; — schapen niet veel ter markt, van f 11 tot f 15; — varkens tamelijk aangevoerd met vrij goeden handel, van f 12 tot f 24; geslagte dito omstreeks 150 stuks ter verkoop aangeboden en was hierin veel levendigheid, hebbende men tot iets lager prijzen kunnen koopen, van f 52 tot f 58 naar kwaliteit.

LEEUWARDEN, 12 *Dec.* Aan de markt bevonden zich heden 250 a 300 vette beesten, waarin de handel niet levendig was. Melk- en kalfkoeijen niet ter markt. Vette kalveren waren er eenige aangevoerd, die insgelijks niet vlug van de hand gingen; zoo ook de schapen, waarvan er circa 100 ter markt waren. Varkens, ten getale van 60 aangevoerd, houden goed prijs.

LONDEN, 12 *Dec.* De veemarkt was heden niet ruim voorzien en het aanwezige ging niet dan tragelijk tot bijna de prijzen van l.l. Maandag van de hand; puike Schotsche ossen 4 sh. 10 p. a 5 sh. per 8 pond.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 15 *December*.

NEDERL., Werk. Schuld $2\frac{1}{2}$ pCt. 63, $63\frac{1}{16}$; Dito Dito 3 pCt. $75\frac{1}{16}$, $75\frac{1}{8}$, $75\frac{1}{16}$; Dito Dito 4 pCt. $94\frac{1}{8}$; Maatsch. v. Weldadigheid $4\frac{1}{2}$ pCt. 60, 62, 62. — SPANJE, Onb. Stukk. $1\frac{1}{4}$ pCt. $23\frac{1}{4}$, $23\frac{9}{16}$, $23\frac{1}{8}$; Dito 3 pCt. 41; Dito Binnenl. a 6/m. 3 pCt. 37, $37\frac{3}{16}$, $37\frac{1}{8}$; Coup.-Bewijzen $5\frac{15}{16}$, 6; Amort. Schuld $5\frac{15}{16}$. — PORTUGAL, te Londen 3 pCt. $44\frac{1}{4}$, $44\frac{5}{16}$. — RUSLAND, Oblig. *Hope en Co.* 1798 en 1816 5 pCt. $103\frac{3}{8}$, 103; Dito Dito 1828 en 1829 5 pCt. $102\frac{1}{4}$; Cert. bij Dito 1831 en 1833 5 pCt. $92\frac{1}{4}$; Dito $4\frac{1}{2}$ pCt. $93\frac{1}{8}$, Dito bij *Hope* 4 pCt. $83\frac{3}{8}$; Dito bij *Stieglitz en Co.* 4 pCt. 83. — POLEN, Aand. m. Loting 500 fl. f 152.

OOSTENRIJK, Metall. 5 pCt. $73\frac{1}{8}$, $73\frac{1}{4}$, $73\frac{9}{16}$; Dito Nation. 5 pCt. $74\frac{1}{8}$, $74\frac{7}{8}$, $74\frac{11}{16}$; Dito Nieuwe 1847 $2\frac{1}{2}$ pCt. 38, $38\frac{1}{16}$, $38\frac{1}{4}$; Dito 1851 en 1852 $2\frac{1}{2}$ pCt. $38\frac{1}{4}$, $38\frac{5}{16}$, $38\frac{1}{4}$; Dito Nieuwe en Dito 1854 5 pCt. $83\frac{1}{8}$, $83\frac{1}{4}$, $83\frac{1}{8}$; N. Weener Loten v. 250 fl. 1854 f 314; Oostenr. Bank-Act. f 1157; Braz. 5 pCt. 97; Dito $4\frac{1}{2}$ pCt. $93\frac{1}{4}$; Mexik. $19\frac{7}{8}$, $\frac{15}{16}$; Dito Onb. $19\frac{7}{8}$, $\frac{15}{16}$; Gren. $20\frac{5}{8}$, $\frac{13}{16}$, $\frac{13}{16}$; Dito Onb. $20\frac{5}{8}$, $\frac{13}{16}$, $\frac{13}{16}$; Ecuador $14\frac{1}{2}$; Dito Onb. $13\frac{11}{16}$, $\frac{3}{4}$; Venez. $32\frac{1}{8}$; Grieken $3\frac{1}{4}$, $\frac{9}{16}$; 5 pCt. Metall. v. Jan. $72\frac{7}{8}$; 5 pCt. Russen bij *Stieglitz* 5de Serie $93\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$; Dito 6de Serie $94\frac{15}{16}$, $95\frac{1}{8}$, $94\frac{15}{16}$.

Bij vrij levendige affaire in Integralen waren heden onze binnenl. fondsen zeer vast. — Van vreemde effecten waren Russ. bij eenigen omzet in pCts. bij *Stieglitz* prijsh. — In Oostenr. was weinig of geene verandering. — Alleen in 5 pCts. Nation. vertoonde de handel eenige levendigheid. — Voor Spaansche vertoonden zich in de beide hoofdsoorten, tot verbeterde koersen, onderscheidene koopers.

Spaansche Cred. f 68, $\frac{1}{2}$; dito bij *Rothsch.* f 124, f 123; 7 pCt. Illinois Central 88, $\frac{1}{2}$.

Koers van het Geld: **Beleen. $5\frac{1}{2}$; Prolong. 6; Disc. $5\frac{1}{2}$ pCt.**

Laatste prijzen te 5 uur: **Integralen 63 a $\frac{1}{16}$; Spaansche $1\frac{1}{4}$ pCt. $23\frac{1}{8}$; Binnenl. 3 pCt. $37\frac{1}{8}$; Metall. 5 pCt. $73\frac{9}{16}$.**

ADVERTENTIEN.

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

*** Getrouwd:

E. J. WILTJER,
van *Winneweer*,
en
S. W. MOLAG,
van *Hohowierde.*

BIERUM, 11 December 1856.

*** Getrouwd:

HERMANNUS CAREL OLTKAMP,
van *Groningen*,
en
MARIA ELISABETH BURLAGE,
van *Amsterdam.*

GRONINGEN, 15 December 1856.

*** Heden beviel zeer voorspoedig van eenen ZOON, GEERTJE WOUTERS, geliefde Echtgenoot van

JOHs. VAN DER VEEN.

LEEUWARDEN, 8 December 1856.

*** Den 9den dezer beviel mijne Echtgenoot C. ALMA ontijdig van een ZOONTJE, dat zijne geboorte slechts drie dagen mogt overleven.

KLOOSTERBUREN, 12 December 1856.

Dr. J. L. MULLER.

*** Bevallen van eene *DOCHTER* T. BROESE-WESTERHOFF.

GRONINGEN, 14 December 1856.

*** Den 9den December 1856 overleed te *Hyères*, in *Frankrijk*, mijn oudste Zoon, Jhr. Mr. ONCKO VAN SWINDEREN, in den ouderdom van 25 jaren.

C. H. G. THOE SCHWARTZENBERG EN HOHENLANSBERG,
Douairière VAN SWINDEREN.

*** Heden overleed onze geliefde Moeder en Behuwdmoeder, Mejufvrouw SOPHIA WILLINGA, Weduwe LEONARDUS HUGIUS BRONSEMA, in den ouderdom van ruim 87 jaren.

GRONINGEN, 10 December 1856.

F. SLEUTELAAR.
Uit aller naam.

*** Heden overleed, in den ouderdom van ruim vierenzeventig jaren, onze hartelijk geliefde Vader en Behuwdvader, de Heer FOKKO EVERTS NIEWOLD, in leven *Graanhandelaar* te dezer Stede.

GRONINGEN, 11 December 1856.

E. NIEWOLD.
Uit aller naam.

Eenige kennisgeving.

*** Na een lang en smartelijk lijden, overleed heden mijne geliefde Echtgenoot, GERARDINA JACOBA RÖMELINGH, in den ouderdom van ruim 36 jaren, na eene genoegelijke echtvereeniging van ruim 9 jaren. Twee Kinderen beweenen met mij haren dood, en drie zijn haar reeds voorgegaan naar de eeuwigheid.

GRONINGEN, 13 December 1856.

H. H. NOOSTEN.

*** Heden overleed, in den jeugdigen ouderdom van 7 jaren en 5 maanden, mijn hartelijk geliefd jongste Zoontje JOHAN CHRISTIAAN.

GRONINGEN, 14 December 1856.

T. FORIER,
Wedw. P. WINTERWERP.

*** Heden overleed, na eene langdurige ongesteldheid, mijne geliefde oudste Dochter FOKELINA, in den ouderdom van bijna zestien jaren.

HOOGEZAND, 14 December 1856.

E. TEENSTRA,
Wedw. H. K. MULDER.

*** Heden overleed, tot mijne diepe droefheid, na een langdurig lijden, mijne geliefde Echtgenoot MARIA NAP, in den ouderdom van 58 jaren.

GRONINGEN, 15 December 1856.

P. L. DE GAVERE.

Eenige kennisgeving.

*** Heden avond overleed, aan eene kortstondige doch hevige ziekte, ons geliefd oudste Zoontje CORNELIS EPPO, in den jeugdigen leeftijd van bijna 10 jaren.

NOORDHORN, 15 December 1856.

J. C. BILLROTH.
A. BILLROTH,
geb. BARLINCKHOFF.

*** De Boekhandelaar **W. EEKHOFF**, te *Leeuwarden*, geeft uit:

Geschied- en Regtskundige Nota over de voormalige PASTORIE-GOEDEREN van de dorpen *IJsbrechtum*, *Tjalhuizum* en *Tirns*, met BIJLAGEN en verdere STUKKEN, door de HERVORMDE KERKVOOGDEN van ***IJsbrechtum*** uitgegeven.

Voor Landbezitters, Kerkvoogden, Predikanten en Regtsgeleerden bevat deze **bijdrage tot de kennis van het Kerkelijk Regt** veel belangrijks.

*** Ten overstaan van Mr. **W. LAMAN TRIP**, Notaris te *Groningen*, zullen, op VRIJDAG den 19den December 1856, des avonds te 7 uur, ten Huize van den Kastelein EEKHOFF, aan de Groote Markt alhier, publiek te koop worden aangeboden, om op den 1sten Mei 1857 te aanvaarden:

I. Eene KOOPMANS BEHUIZING, get. I 5, met OPEN GROND er achter en Uitgang naar den Kleinen Krom-elleboog, staande en gelegen op eigen grond, Westzijde in de Oude Kijk-in-'t Jatstraat alhier, wordende door H. H. BOER in huur bewoond.

II. Eene BEHUIZING, gem. I 97, met PAKHUIS en 2 groote KORENZOLDERS, staande Noordzijde in de Visscherstraat, op den hoek van den Vischhoek, alhier, wordende door T. RIDDERING bewoond.

III. Eene WOONKAMER, I 187, staande in den Vischhoek alhier, door W. VENEMA in huur bewoond.

IV. Eene DITO, T 72, staande in het Dwarsstraatje, aan de Lage Der-A, alhier, door N. JAGER in huur bewoond.

V. Wordt niet gepresenteerd.

Te bezien: perc. I, III en IV daags vóór en op den dag van Verkoop, en perc. II alleen des daags bevorens, van 10—12 en 2-4 uur.

*** Ten overstaan van Mr. **W. LAMAN TRIP**, Notaris te *Groningen*, zullen, op MAANDAG den 29sten December 1856, des avonds te 7 uur, ten Huize van Mejufvr. de Wedw. BONTEKOE, in *de Unie*, aan de Groote Maarkt alhier, publiek te koop worden aangeboden, om op den 1sten Mei 1857 te aanvaarden:

I. Eene KOOPMANS BEHUIZING, get. P 458, met OPEN PLAATS en BLEEKVELD er achter, staande en gelegen op eigen grond, Noordzijde op den Nieuwen-weg alhier.

II. Een PAKHUIS, daarachter, ongenommerd, mede op eigen grond; in eigendom toebehoorende aan den Heer E. W. PEPPINK en Mejufvr. — Inmiddels ***UIT DE HAND TE KOOP.***

*** Ten overstaan van Mr. **W. LAMAN TRIP**, Notaris te *Groningen*, zullen, op WOENSDAG den 7den Januarij 1857, ten Huize van Mejufvr. de Wedw. BONTEKOE, in *de Unie*, aan de Groote Markt te *Groningen*, publiek te koop worden aangeboden:

I. De EIGENDOM van 24 B., 75 R., 50 E. BEHUISD LAND, gelegen te *Balmahuizen*, onder *Niehove*, Gemeente *Oldehove*, bij RIKKERT JACOBS SCHUIRINGA en Vrouw onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche, op Midwinter verschijnende, huur van *f* 490—00.

II. [illegible] 67 E. LAND, te *Hekkum*, onder *Adorp*, bij GEERT JANS BRAKER onder bekl. in gebruik, voor eene jaarl., op Midw. versch., huur van *f* 240—60.

III. ADIDEM van 29 B., 34 R., 60 E. LAND, te *Zuidwolde*, bij HARM PIETERS PIEL en Vr. onder bekl. in gebruik, voor eene jaarl., op Midw. versch., huur van *f* 152—50 en ¼ Ton Roode Boter.

IV. ADIDEM van 19 B., 72 R., 90 E. LAND, te *Engelbert*, Gem. *Noorddijk*, bij TJAART KLAASSENS GELDERSMA en Vr. onder bekl. in gebruik, voor eene jaarl., op Midw. versch., huur van *f* 130—00.

V. ADIDEM van 24 B., 80 R., 70 E. BEHUISD LAND, te *Bedum* gelegen, bij HILLEBRAND JANS BOUMAN en Vr. onder bekl in gebruik, voor eene jaarl., op Midw. versch., huur van *f* 100—00 en ¼ Ton roode Boter.

VI. ADIDEM van 12 B., 77 R., 20 E. LAND, te *Uitwierda*, onder *Delfzijl*, en 3 B., 81 R., 70 E., onder *Bierum*, bij TJERK FOKKES DE BOER en Vr. onder bekl. in gebruik, voor eene jaarl., op Midw. versch., huur van *f* 80—00.

VII. ADIDEM van 7 B., 74 R., 60 E. LAND, te *Nieuwolda*, bij GEERT HINDRIKS SCHUURKE en Vr. onder bekl. in gebruik, voor eene jaarl., op Martini versch., huur van *f* 75—00.

VIII. ADIDEM van pl. m. 2 B., 41 R., 90 E. LAND, buiten de Boteringepoort, bij het Reitdiep, ten Oosten van den Dijk onder *Groningen*, bij JAN MEIJER en Vr. onder bekl. in gebruik, voor eene jaarl., op Midw. versch., huur van *f* 48—00.

IX. ADIDEM van pl. m. 3½ B. LAND, in de Beerster Wuppinge, onder bekl. in gebruik bij PIETER JANS SMIT en Vr., voor eene jaarl., op Michiel versch., huur van *f* 47—00.

X. ADIDEM van in naam pl. m. 7½ B. LAND, aan den Ouden Dijk te *Engelbert*, Gem. *Noorddijk*, bij den Heer THOMAS ADRIANUS ROMEIN en Mevr. in gebruik, voor eene jaarl., op Midw. versch., huur van *f* 40 00.

XI. ADIDEM van ruim 3 Bunders LAND, gelegen te *Uithuizermeeden*, bij WILLEM JANS SCHOLTENS en Vr. onder bekl. in gebruik, voor eene jaarl., op Midw. versch., huur van *f* 30—00.

Om dadelijk te aanvaarden, terwijl de Conditiën van dezen Verkoop en de Bewijzen van Eigendom in tijds op de gewone plaatsen ter lezing zullen liggen.

*** Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zullen, op MAANDAG den 22sten December 1856, des avonds te 7 uur, ten Huize van G. H. UITHOF, in het Logement *DE ZEVEN PROVINCIËN*, aan de Groote Markt te *Groningen*, publiek worden verkocht:

I. Eene roijale **HEEREN BEHUIZING**, get. E 47, met fraaijen **TUIN**, **KOETSHUIS** en **STALLING** er achter, staande en gelegen op eigen grond, Oostzijde in de Heerestraat, op den hoek van het Hoogstraatje, te *Groningen*.

II. De EIGENDOM, van ongeveer 13 B., 50 R. LAND, gelegen te *Uithuizermeeden*, bij de Wedw. BENNE REINTS HARTMAN onder beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 113—25.

III. De EIGENDOM van ongeveer 4 B. LAND, mede aldaar gelegen, bij dezelfde Meijersche onder beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 28—00.

IV. De EIGENDOM van 6 B., 99 R., 50 E. LAND, gelegen te *Fraamklap*, bij *Middelstum*, bij H. KLEIN en Vrouw, te *Loppersum*, onder vaste beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 50—00.

V. De EIGENDOM van de Helft van 5 B., 65 R., 30 E. LAND, mede aldaar gelegen, bij dezelfde Meijerlieden onder vaste beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 25—00.

VI. De EIGENDOM van 2 B., 83 R., 80 E. LAND, gelegen onder *Wirdum*, bij E. G. HOFSTEDE en Vrouw onder vaste beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 30—00.

VII. De EIGENDOM van 3 B., 41 R., 60 E. LAND, gelegen onder *Hellum*, bij S. D. HEIKEMA onder vaste beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 30—00.

VIII. De EIGENDOM van 3 B., 81 R., 70 E. LAND, gelegen onder *Wirdum*, bij A. S. EDEMA en Vrouw onder vaste beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 20—00.

IX. De EIGENDOM van 1 B., 88 R. LAND, gelegen onder *Wirdum*, bij de Wedw. D. H. BOS onder vaste beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 10—00.

Alles om te aanvaarden dadelijk na den finalen toeslag. Perceel I te bezien Vrijdag en Zaturdag bevorens, van 10—12 en van 2-4 uur, op Bewijzen van Toegang, ten Kantore van den Notaris te bekomen.

*** Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zullen, op WOENSDAG den 14den Januarij 1857, des avonds te 7 uur, ten Huize van Mejufvrouw de Weduwe BONTEKOE, aan de Groote Markt aldaar, publiek worden verkocht:

I. De EIGENDOM van 35 B., 26 R., 60 E. LAND, gelegen op *de Houw*, onder *Ulrum* en onder *Leens*, bij HINDRIKJE ISEBRANDS DE BOER, Weduwe JACOB LUITJES DIJK, onder vaste beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche, op Midw. versch., huur van *f* 195—00.

II. De EIGENDOM van ongeveer 32¼ B. LAND, gelegen te *Fransum*, bij K. M. WIERINGA en Vrouw onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche, op Midw. vers., huur van *f* 162—50.

III. De EIGENDOM van ongeveer 11¼ B. LAND, gelegen te *Hornhuizen*, bij J. E. FEDDEMA en Vrouw onder vaste beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche, op Midw. vers., huur van *f* 85—00.

IV. De EIGENDOM van ongeveer 1¼ B. BINNENLAND met den HALVEN KWELDER, en nog ongeveer 6¼ B. LAND, gelegen onder *Hornhuizen*, bij JAN LUITJES onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche, op Midw. vers., huur van *f* 83—50.

V. De EIGENDOM van ongeveer 4¼ B. LAND, gelegen op de *Valge*, onder *Leens*, bij J. A. BLINK onder vaste beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche, op Midw. vers., huur van *f* 45—00.

VI. De EIGENDOM van ongeveer 15 B. LAND, gelegen te *Kantens*, bij R. E. DE JONGE en Vrouw onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche, op Midw. vers., huur van *f* 56—75.

VII. De EIGENDOM van ongeveer 4¼ B. LAND, gelegen onder *Leens*, bij G. W. J. POLKER en Vrouw onder vaste beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche, op Midw. vers., huur van *f* 25—00.

VIII. De EIGENDOM van eene BEHUISDE HEEMSTEDE, gelegen aan de Noorderstraat te *Leens*, bij H. J. SCHARFT en Vrouw in gebuik, voor eene jaarlijksche, op den 1sten Mei versch., huur van *f* 8—00.

IX. De EIGENDOM van eene BEHUISDE HEEMSTEDE, gelegen aan de Straat te *Leens*, bij DERK KIEL en Vrouw in gebruik voor eene jaarlijksche op den 1sten Mei vers. huur van *f* 8—00.

X. 1/56 AANDEEL in het KOFSCHIP genoemd *MAGRIETHA*, gevoerd wordende door den Kapitein J. A. DE GROOT.

XI. 2/60 AANDEELEN in het SCHOONER-KOFSCHIP *HILLECHIENA CATHARINA*, Kapitein G. J. MOOI.

XII. 1/32 AANDEEL in het BARKSCHIP *LEWE VAN NIJENSTEIN*, Kapitein SIKKENS.

XIII. 1/32 AANDEEL in het BARKSCHIP *PRINS HENDRIK*, Kapitein H. SMIT.

XIV. 1/30 AANDEEL in het KOFSCHIP *FENNA*, Kapitein DE BOER.

XV. 2/32 AANDEELEN in het KOFSCHIP *NIJVERHEID*, Kapitein FIJN.

XVI. 1/32 AANDEEL in het SCHOONERSCHIP *JACOB VAN CLEEFF*, Kapitein H. ROZEMA.

XVII. 1/32 AANDEEL in HETZELFDE SCHIP.

XVIII. De HELFT in 1/40 AANDEEL in het SCHOONERSCHIP *DE PELIKAAN*, Kapitein J. L. JANSONIUS, JR.

Alles om te aanvaarden dadelijk na den finalen toeslag.

In het laatst van de maand JANUARIJ a.s., zal, na bekomen Regterlijk Verlof, ten overstaan van den ondergeteekenden Notaris, publiek worden verkocht: eene ***HEEREN BEHUIZING***, get. F 316, met ***TUIN***, benevens ***STALLING*** en ***WAGENHUIS*** er achter, staande en gelegen Westzijde in de Heerestraat te *Groningen*, en uitkomende in de Pelsterstraat, wordende door Mevrouw de Weduwe R. DE SITTER bewoond en gebruikt; benevens twee daarachter staande ***WOONKAMERS***, in perceelen. Alles om te aanvaarden op den 1sten Mei 1857.

Mr. J. W. QUINTUS,
Notaris.

*** Ten overstaan van Mr. **C. DE RANITZ**, Notaris te *Groningen*, zal, op DINGSDAG den 30sten December 1856, des avonds te 7 uur, ten Huize van Mejufvr. de Wedw. BONTEKOE, in *de Unie*, aan de Groote Markt te *Groningen*, publiek te Koop worden aangeboden:

Een zeer neringrijk **TIGCHELWERK**, genoemd ***WERKLUST***, met de daarbij behoorende BRANDMEESTER- en KNECHTENWONINGEN en verdere GEBOUWEN, benevens eene **HEEREN BEHUIZING**, met WAGENHUIS, STALLING en fraai aangelegden TUIN; voorts eene **BOEREN-BEHUIZING**, met de daarbij behoorende LANDERIJEN, te zamen groot p. m. 29 Bunders; alles vrij en eigen; staande en gelegen onmiddellijk aan het Aduarderdiep, bij de Steentil; — toebehoorende aan Mejufvr. de Wedw. A. KAMERLINGH, H.z.

Om te aanvaarden: de Landerijen op den 12den Maart, en het overige op den 1sten Mei 1857, en te bezien van af DONDERDAG den 18den tot en met MAANDAG den 29sten dezer. Zullende de Conditiën van Verkoop in tijds op de gewone plaatsen ter lezing liggen.

Mr. C. DE RANITZ, *Notaris.*

*** Mr. **J. J. DE SITTER**, Notaris te *Groningen*, gedenkt, op DONDERDAG den 8sten Januarij 1857, des avonds te 7 uur, ten Huize van den Kastelein J. H. EEKHOFF, aan de Groote Markt te *Groningen*, publiek te verkoopen:

I. Eene BEHUIZING, I 303, in den Grooten Krom-elleboog, Oostzijde,

II. Eene WOONKAMER, P 94, in eenen Gang over Sint-Jansbrug, Oostkant het Schuitendiep.

III. Eene WONING met BOVENKAMER en VRIJEN OPGANG, P 104, in den Bleekersgang, Zuidzijde.

IV. Twee WOONKAMERS met een STAL, P 115 en 116, in den Verwersgang, Noordzijde.

V. Eene WOONKAMER, P 216, in den Breeden-gang, Zuidzijde, doende 's jaars tot heemhuur *f* 1—50.

VI. Eene DITO, S 40, in de Kleine Raamstraat, Westzijde, doende 's jaars tot grondpacht *f* 1—00.

VII. Twee DITO, S 146 en 147, onder één Dak in de Ruiterstraat.

VIII. Eene DITO, F 34, in de Pelsterstraat, Oostzijde.

IX. Twee DITO, C 70, onder één Dak in den Achter-den-Muur achter het Provinciehuis.

X. Eene DITO, I 110, Oostzijde in den Pot-en-Pannengang in de Visscherstraat.

XI. Eene DITO, A 132, in de Kleine Butjesstraat, Westzijde, doende 's jaars tot grondpacht *f* 6—00.

XII. Den EIGENDOM van de grondpacht van perc. XI.

XIII. De GEREGTE HELFT in eene BEHUIZING, P 86, met OPEN PLAATS en GROOT BLEEKVELD, Oostzijde aan het Schuitendiep bij de Sint-Jansbrug.

XIV. ADIDEM in eene WONING, P 85, met OPEN PLAATS en BLEEKVELD, achter perc. XIII.

XV. ADIDEM in eene WONING, M 122, met BLEEKVELD, in het Appelstraatje, Zuidzijde, doende 's jaars tot grondpacht 75 Cents.

Alles staande en gelegen te *Groningen* en toebehoorende aan Mejufvrouw de Weduwe C. MENSINGA en Kinderen.

Om te aanvaarden den 1sten Mei 1857 en te bezien des daags vóór en op den Verkoopdag van 10—12 en van 2—4 uur.

*** Ten overstaan van Mr. **J. H. GEERTSEMA**, Notaris te *Groningen*, zullen, op VRIJDAG den 13den Januarij e.k., des avonds te 7 uur, ten Huize van den Kastelein EEKHOFF, aan de Groote Markt te *Groningen*, publiek ter verkoop worden aangeboden:

I. Eene ruime KOOPMANS BEHUIZING met PAKHUIS en BLEEKVELD, staande en gelegen Oostzijde aan de Rademarkt te *Groningen*, geteekend letter R 73, door den Koopman H. H. MONKHOST en Mejufvrouw in eigendom bewoond, doende jaarlijks tot grondpacht *f* 5—25.

II. Een PAKHUIS, staande ten Noorden van Perceel I, in een Gangje, uitkomende op de Rademarkt, doende jaarlijks tot grondpacht *f* 3—00.

III. Een WOONHUIS met OPEN GROND daarachter, staande in den Kostersgang, get. letter R 80, door den Timmerman M. DIEMER in huur bewoond, grondpacht *f* 0—90.

IV. Eene nette BEHUIZING met OPEN GROND, staande en gelegen Oostzijde in de Boteringestraat te *Groningen*, get. letter A no. 219, door den Kleermaker OOSTMEIJER in eigendom bewoond.

V. Eene nette nieuws vertimmerde BEHUIZING, hebbende BOVENWONING met VRIJEN OPGANG, met WERKPLAATS daarachter, zeer geschikt om afzonderlijk te worden verhuurd, staande en gelegen Westzijde in de Oude Kijk-in-'t Jatstraat, geteekend letter I 35.

Om te aanvaarden op den 1sten Mei 1857. Te bezien vóór en op den Verkoopdag van 11—3 uur.

J. H. GEERTSEMA, C.z.,
Notaris.

*** Op nader te bepalen tijd en plaats, zullen, na bekomen regterlijke autorisatie, publiek ter verkoop worden aangeboden:

Twee **BEHUIZINGEN**, staande en gelegen in den Grooten Krom-Elleboog te *Groningen*, get. letters H no. 12 en 13, in eigendom toebehoorende aan de Erven J. H. BILROTH.

J. H. GEERTSEMA, C.z.,
Notaris.

PUBLIEKE VERKOOPING.

Mr. **H. J. OFFERHAUS**, Notaris te *Delfzijl*, zal, ten verzoeke en ten gevolge het bekleeden van eene Ambtsbetrekking van den Heer VAN GOOR, te *Delfzijl*, in na te melden LOGEMENT, op DONDERDAG den 18den December 1856, des avonds te 7 uur, publiek verkoopen:

Het van ouds bekend en gerenomeerd **LOGEMENT *EMDEN***, ook zeer geschikt tot uitoefening van velerhande Affaires, voorzien van **drie Verdiepingen**, waarin onderscheidene KAMERS, met en zonder Alcoven, KEUKEN, KELDER, POMP en REGENBAK, zeer gunstig staande, in de onmiddellijke nabijheid der groote Waterpoort te *Delfzijl*.

Zaturdag den 20sten December

1856, 's voormiddags te 10 uur, ten Huize van JAN HIPKES NIEBOER, te *Zuidlaarderveen*, Gemeente *Zuidlaren*,

PUBLIEKE VERHURING

(voor den tijd van 6 jaren)

eener **BOERENPLAATS**, bestaande in eene zoo goed als nieuwe ruime BEHUIZING en pl. m. 16 Bunders beste WEIDE- en BOUWLANDEN, staande en gelegen te *Kijl-Windeweer*, deels onder *'t Hoogezand*, deels onder *Anlo*, thans nog bewoond en in gebruik bij de Wedw. SMID, te *Kijl*.

Notaris: Mr. C. E. KNIPHORST.

Op Maandag den 29sten Dec.

1856, des voormiddags precies te 11 uur, ten Huize van EGBERT WERING, te *Nietap*, Gemeente *Roden*,

bij PALMSLAG te verkoopen:

de winstgevende **STEEN** en **PANFABRIJK** te *Ter Heil*, met alle daarbij behoorende GEBOUWEN en GEREEDSCHAPPEN, bij inzate slechts gebragt op:

a) de Fabrijk met daarbij behoorende 5 Schuren, Ovens, Knechtswoningen en besten, tot de Fabrijk en ook tot Bouwland zeer geschikten Grond, ter grootte van ruim 10 Bunders, op *f* 3551—00.

b) Een zeer geschikt gelegen stuk Grond aan de Toutenburgsche Laan, Bouw- en Weiland, groot 3.41.20 El, op *f* 881—50.

c) Een stuk uitmuntend best Bouwland, groot 1.52.50 El, op *f* 774—50.

d) Een nieuw, goedgebouwd, zeer geschikt Huis en daarbij gelegen best Land, tegenover en voor den Weg van de *Leek* naar *Roden*, groot 6.61.00 E., op *f* 1802—50.

Notaris: Mr. C. E. KNIPHORST.

Inmiddels nog **UIT DE HAND TE KOOP.**

Woensdag den 7den Januarij

1857, 's namiddags te 3 uur, ten Huize van J. HIPKES NIEBOER, te *Zuidlaarderveen*,

PUBLIEKE VERKOOP

van een goed getimmerd HUIS, ERF en HEEM, staande en gelegen te *Kijl-Windeweer*, Gemeente *Hoogezand*, waarin jaren lang met goed succes is uitgeoefend het bedrijf van ***BAKKER*** en ***WINKELIER***, toebehoorende aan de Erven HENDRIKS ROELOFS VELTHUIS, te *Kijl*.

Notaris: Mr. C. E. KNIPHORST.

*** Mr. **J. D. TRESLING**, Notaris te *Scharmer*, gedenkt, op MAANDAG den 22sten December 1856, des namiddags te 2 uur, ten verzoeke en ten Huize van JAN GERRITS KLOOTSEMA, Kastelein te *Scharmer*, publiek te veilen en te verkoopen:

Eene BEHUIZING en SCHUUR, geteekend letter F no. 41, zijnde eene **neringrijke HERBERG**, ***HET COLLECTEHUIS*** genoemd, met 11 B., 96 R., 80 Ellen eigen TUIN-, BOUW- en GROENLAND, staande en gelegen te *Scharmer*, strekkende van den Scharmerweg tot aan de Borgweg, en zulks in drie Perceelen.

De Conditiën van Verkoop zullen drie dagen bevorens liggen ten Huize van Verkoop en ten Kantore van

Mr. J. D. TRESLING.

*** Mr. **R. DE SITTER**, Notaris te *Winschoten*, gedenkt, ten verzoeke der Erven van Mejufvrouw de Weduwe H. POST, geboren STHEEMAN, publiek te verkoopen:

I. Eene **HEEREN BEHUIZING**, met **SCHUUR** en **TUIN**, door de Erflatersche bewoond geweest, staande en gelegen aan de Beersterstraat te *Winschoten*.

II. Den GROND achter de Behuizing, tot aan den Weg bij het Trekdiep strekkende, in drie Heemsteden.

III. Twee TUINEN aan elkander, naast het eerste Perceel gelegen.

IV. De HELFT in den EIGENDOM der BEKLEMDE BOERENPLAATS, te *Finsterwolde*, bij E. T. VAN BARENBORG in gebruik, voor dit gedeelte bedragende *f* 205—00 jaarlijksche huur, en nog twee EIGENDOMMEN van LANDERIJEN, bij genoemden Meijer in gebruik voor *f* 30—00 en *f* 20—00 huur, op Martini verschijnende.

V. Drie EIGENDOMMEN van LANDERIJEN, te *Scheemder-Zwaag*, in beklemming bij den Heer KOERT W. SIJPKENS, te zamen voor *f* 140—00, op Martini verschijnende.

VI. Den EIGENDOM van een Heerd LANDS, te *Nieuwolda*, bij de Weduwe JACOB B. VELDMAN in gebruik,

voor de huur van *f* 96—90.

VII. Den EIGENDOM, groot *f* 10—00 huur, op de BEKLEMDE HEEMSTEDE en LANDERIJEN van JAN KLOOSTER, te *Westerlee.*

VIII. Een zestigste AANDEEL in het Schooner-Kofschip *LUCRETIA*, groot 91 Lasten, gevoerd bij Kapt. ADAM G. BRAGT.

Zullende alsdan mede worden verkocht navolgende EIGENDOMMEN:

a. De EIGENDOM, groot *f* 200—00 jaarlijksche huur, van de Boerenplaats groot 25 Bunders, te *Blijham*, in beklemming gebruikt bij JACOB R. ROELFSING aldaar.

b. De EIGENDOM, groot *f* 200—00 jaarlijksche huur, van een Heerd LANDS, te *Bellingewolde*, groot 27 B., 50 R., in beklemming bij J. BRUINING aldaar.

c. De EIGENDOM, groot *f* 150—09 jaarlijksche huur, van de Boerenplaats te *Beerta*, groot 13 B., 27 R., 80 E., in beklemming bij HARM H. BUISKOOL en Vrouw.

Deze Verkoop zal plaats hebben op DINGSDAG den 23sten December 1856, 's avonds te 6 uur, ten Huize van A. J. RUIBING, te *Winschoten.*

De Bewijzen van Eigendom zijn te zien en Informatiën te bekomen ten Kantore van den Notaris.

*** De Notaris **Z. S. DE HAAN**, te *Leeuwarden*, zal, ten verzoeke van zijnen Ambtgenoot, den WelEd. Heer **C. H. BEEKHUIS**, te *Buitenpost*, op WOENSDAGEN den 24sten December 1856 provisioneel, bij v. D. WIELEN, te *Leeuwarden*, en den 7den Januarij 1857 finaal, bij CASTELEIN, in *de Sler* aldaar, telkens des namiddags, o.a. veilen en verkoopen:

I. Eene **HEEREN HUIZING** met 3 KAMERS, BOVENZAAL, KEUKEN, KELDERS, PLAATS en ACHTERHUIS, lett. M no. 7, op het Noordvliet te *Leeuwarden.*

II. Eene daarnaast en achtergelegene **HEEREN HUIZING**, letter M no. 8, met 5 ruime behangen KAMERS, KEUKEN, ZOLDERS, STEEG, PLAATS, *groot en hecht, bij het water gelegen* PAKHUIS, hebbende, behalve de gelijkvloers, met KANTOOR en BERGPLAATS, twee ZOLDERS en VLIERING onder beschoten dubbel dak, ACHTERHUIS, GROOTEN TUIN en STALLING voor 4 Paarden met VRIJEN UITGANG.

III. Eene daarnaast gelegene **BURGERHUIZING**, lett. M no. 8, met groote ZOLDERS, PLAATS, STEEG en *bij het water gelegen* PAKHUIS, hebbende, behalve gelijkvloers, 2 ZOLDERS en VLIERING.

Alles zeer geschikt gelegen voor de vestiging van een **HANDELSHUIS** of het oprigten eener **FABRIJK.**

Te aanvaarden den 12den Mei 1857.

Te bezigtigen op de zitdagen van 11—3 uur, behoudens verdere gelegenheid daartoe bij aanvrage.

Voorwaarden te vernemen en Verkoopboekjes te bekomen bij de Notarissen.

PUBLIEKE VERKOOPING

van eene groote partij op Stam staand **ESSCHEN WEEKHOUT**, geschikt voor Stoeldraaijers, Stelmakers, enz., en **BRANDHOUT**, op WOENSDAG den 24sten December 1856, des namiddags precies om één uur, bij de Behuizing *Petit Martin*, te *Harkstede.*

Plaats van zamenkomst bij Bakker ALTING.

Mr. J. RENGERS HORA SICCAMA, *Notaris.*

HOUTBOELDAG.

Ten verzoeke van den Heer M. SICHTERMAN, zal, op WOENSDAG den 24sten December 1856, des voormiddags te 11 uur, bij 't Huis *DE BRAKE*, onder *Obergum*, publiek, op gewone Boelgoeds-Conditiën worden verkocht:

153 Stuks op Stam staande **EIKEN-, IJPEREN-, ESSCHEN-** en **LINDEBOOMEN**, zeer geschikt om te Water te kunnen worden vervoerd.

Mr. H. VAN BOLHUIS, *Notaris.*

*** Mr. **C. HARTMAN BUSMANN**, Notaris te *Sappemeer*, zal, ten verzoeke van de Weduwe TONNIS P. SMITH, op WOENSDAG den 24sten December 1856, des avonds te 6 uur, ten Huize van B. R. BERG, Logementhouder te *Sappemeer*, publiek te Koop presenteren:

Eene BEHUIZING, zijnde eene *GROFSMEDERIJ*, met SCHUUR, ERF en TUIN, groot 13 R., 50 E., staande en gelegen te *Sappemeer*, aan den Publieken Rijweg. — Te aanvaarden 1 Mei 1857.

*** Mr. **J. C. VAN SLOOTEN**, Notaris te *Veendam*, zal, ten verzoeke van N. KRAK, Bakker te *Veendam*, op WOENSDAG den 24sten December 1856, des avonds te 7 uur, ten Huize van den Logementhouder D. E. EVERTS te *Veendam*, publiek te verkoopen:

Eene voor korte jaren nieuw gebouwde en wélbetimmerde **BEHUIZING**, waarin eene ruime **BAKKERIJ** met TWEE OVENS en aanzienlijken WINKEL; ook zeer geschikt voor andere Affaires; benevens TUIN; alles staande en gelegen in eene der volkrijkste streken, aan het Oosterdiep, wegzijde, te *Veendam.*

*** Mr. **R. M. A. DE MAREES VAN SWINDEREN**, Notaris te *Ezinge*, zal, op MAANDAG den 5den Januarij 1857, des avonds te 4 uur, ten Huize van den Kastelein J. A. VERDENIUS, te *Ezinge*, ten verzoeke van de Weduwe en Erven ISEBRAND KL. DE BOER, publiek verkoopen:

I. Eene **kapitale BOEREN BEHUIZING** met **SCHUUR, HUT** en verdere **GETIMMERTEN**, met het REGT DER VASTE, ALTIJDDURENDE BEKLEMMING der daarbij behoorende LANDERIJEN, groot te zamen 42 Bunders, 74 Roed., 80 Ellen, staande en gelegen te *Ezinge*, doende tot vaste, op Midwinter verschijnende, huur eene som van *f* 285 - 50 en *f* 14—50.

II. Eene ARBEIDERSWONING, met ERF en TUIN, groot te zamen 5 Roeden, 54 Ellen, staande en gelegen in het Dorp *Ezinge*, zullende voortaan op Midwinter tot huur doen *f* 4—00.

III. Het REGT DER VASTE, ALTIJDDURENDE, IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING van 70 Roeden, 90 Ellen LAND, onmiddelijk aan het Dorp *Ezinge* gelegen, zullende inkomstig op Midwinter tot vaste huur doen *f* 7—00.

IV. Het REGT DER VASTE, ALTIJDDURENDE, IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING van 68 Roeden, 30 Ellen LAND, gelegen als voren, zullende op Midwinter tot vaste huur doen *f* 7—00.

V. Het REGT DER VASTE, ALTIJDDURENDE, IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING van 93 Roeden LAND, gelegen als voren, zullende op Midwinter tot vaste huur doen *f* 10—00.

VI. Het REGT DER VASTE, ALTIJDDURENDE, IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING van 63 Roeden, 60 Ellen LAND, gelegen als voren, zullende op Midwinter tot vaste huur doen *f* 7—00.

VII. Den EIGENDOM van 1 Bunder, 29 Roeden, 40 Ellen LAND, gelegen te *Ezinge*, doende jaarlijks op Midw. tot vaste huur *f* 14—50; uitmakende een gedeelte van Perceel I.

VIII. Den EIGENDOM van Perceel II.
IX. Den EIGENDOM van Perceel III.
X. Den EIGENDOM van Perceel IV.
XI. Den EIGENDOM van Perceel V.
XII. Den EIGENDOM van perceel VI.

De Aankomst- en Beklembrieven, alsmede de Conditiën van Verkoop, zijn dagelijks, doch bepaaldelijk des WOENSDAGS van iedere week, voorhanden ten Kantore van voornoemden Notaris; zullende de Conditiën ook acht dagen bevorens ten Huize van Verkoop voorliggen.

Mr. R. M. A. DE MAREES VAN SWINDEREN, *Notaris.*

*** Mr. **B. HAITZEMA VIËTOR**, Notaris te *Winschoten*, gedenkt, op MAANDAG den 22sten December 1856, des avonds te 6 uur, ten Huize van den Logementhouder D. RANDA MULDER, te *Winschoten*, in openlijke Veiling te verkoopen:

Het wel onderhouden **KOFSCHIP CORNELIA**, groot 86 Tonnen, met desselfs COMPLETEN INVENTARIS, in den jare 1853 nieuw van de bijl te water gebragt, tot hiertoe bevaren door Kapitein K. H. MEIJER, thans liggende te *Rotterdam.*

De Inventaris ligt op de gewone plaatsen ter lezing en is op franko aanvraag te bekomen ten Kantore van den Notaris

B. HAITZEMA VIËTOR.

*** Mr. **B. HAITZEMA VIËTOR**, Notaris te *Winschoten*, gedenkt, ten verzoeke van J. R. HAAN en Vrouw, op DINGSDAG den 6den Januarij 1857, des avonds te 5 uur, in het hieronder omschreven LOGEMENT, publiek te verkoopen:

I. Eene **BEHUIZING**, voorzien van onderscheidene **Vertrekken en Gerijfelijkheden**, zijnde sedert eene reeks van jaren eene neringrijke **HERBERG** en **LOGEMENT**, met groote SCHUUR en STALLING, staande te *Oostwold*, in den *Oldambte*, aan den Grindweg naar *Appingedam.*

II. Eene BEHUIZING, naast Perceel I., in gebruik bij D. J. WIJNSTOK.

III. Pl. m. 3½ Bunder EIGEN LAND, in het *Huininga Meer* gelegen; en

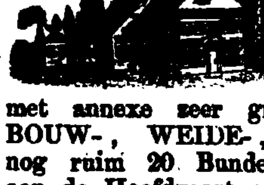
IV. Ongeveer 2½ Bunder LAND, te *Oostwold* gelegen.

De Verkoopconditiën zullen in tijds ter lezing liggen ten Huize van Verkoop, alsmede ten Kantore van den Notaris

B. HAITZEMA VIËTOR.

HOOGER SMILDE, — DIEVERVELD.

Door het ministerie van den ondergeteekende, Notaris te *Assen*, zal, op VRIJDAG den 9den Januarij 1857, des voormiddags te 10 uur, te *Smilde*, bij AALTJE LUSWOLDA, in de *Nieuwe Veenhoop*, publiek te koop worden gepresenteerd:

Eene **BOERENPLAATS**, bestaande uit ruime BOEREN BEHUIZING, welke gevoegelijk tot **HEERENHUIS** voor **ZOMER- en WINTER-VERBLIJF** kan worden ingerigt, met annexe zeer groote SCHUUR, benevens 20 Bunders BOUW-, WEIDE-, HOOILAND en BOSCHGROND, en nog ruim 20 Bunders VELDGROND, staande en gelegen aan de Hoofdvaart en Straatweg te *Hooger Smilde*, en zich achteruit strekkende tot de Gemeente *Diever*; voorts daaraan belendende en achtergelegene omtrent 300 Bunders VELDGROND, zijnde het zoogenaamde *HOOGER SMILDER — DIEVERVELD*, gelegen in de Gemeente *Diever*, alles Provincie *Drenthe*; om te worden geveild in Perceelen en Massa's. Het Boerenhuis te aanvaarden op Mei 1857, de Gronden dadelijk na den toeslag.

Ter inzage van Gadingmakenden zijn Kaarten nedergelegd: te *Hooger Smilde* in het te verkoopen Boerenhuis; te *Smilde* in de *Nieuwe Veenhoop*; te *Assen* bij ROELOF KUIPERS en bij den Notaris, bij wien nadere informatiën zijn te bekomen.

ASSEN, 11 December 1856.

Notaris: H. H. VAN LIER.

*** Door Sterfgeval gedenken de Weduwe en Erfgenamen van wijlen KLAAS FRIEDRIKS SCHUTTE, in de maand JANUARIJ aanstaande, op nader te bepalen tijd en plaats, in het openbaar te verkoopen:

Het in den jare 1855 nieuw uitgehaalde **TJALKSCHIP**, met OPGOEDEREN, metende 93 Tonnen, hans ter bezigtiging liggende in het Oosterdiep te *Wildervank*, voor de Behuizing van FRIEDRIK JANS SCHUTTE aldaar.

*** In de maand JANUARIJ 1857 zal er, ten verzoeke van de Erven LUURT TAMMES HUIZENGA, publiek worden verkocht:

Eene voor weinige jaren nieuw getimmerde **BEHUIZING**, met de VASTE EN IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING van HEEM, huur doende *f* 6—00, staande en gelegen aan den Grindweg in het Dorp *Uithuizermeeden.*

Mr. WERUMEUS BUNING, *Adv. en Nots.*

ER WORDT GEVRAAGD, TE HUUR OF UIT DE HAND TE KOOP:

Eene **WERKPLAATS**, waarbij eene **WONING** en eenig **LAND**, liefst aan het Water gelegen, hetzij binnen of even buiten de Stad.

Adres met *franko* Brieven aan het BUREAU DEZER COURANT, onder letter **Z**, met duidelijke opgave van prijs en ruimte.

UIT DE HAND TE KOOP:

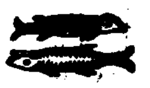
Het snelzeilend Nederlandsche **KOFSCHIP** *DE VIJF GEZUSTERS*, lang 21,53 El, wijd 3,96 El en hol 2,16 El, en geijkt op 82 Tonnen of 55 Roggelasten, met **kompleten Inventaris**, thans liggende in de Zuiderhaven te *Harlingen*. Informatiën te bekomen bij de Heeren P. KOUMANS SMEDING, te *Leeuwarden*, en I. & S. WIARDA, te *Harlingen.*

Ontvangen:

eene **mooije partij SPAANSCHE KASTANJES**; mede **gebraden** te bekomen.

Heeft in voorraad:

MALAGA CITROENEN, CHINAASAPPELEN, GEDROOGDE APPELEN, VERSCHE ZEEKREEFTEN in blikken doozen, SARDINES À L'HUILE, ENGELSCHE ZUREN, **fijne gemalen LENG- en STOKVISCH, blanke ZOUTEVISCH, HOOTVISCH, fijne zoute en gemarineerde**

WINTERHARING,

ANSJOVIS, ENGELSCHE BOKKINGS, en dagelijks aanvoer van **versche EIROKKINGS, vette EDAMMER- en ZWITS. KAAS, nieuwe EIKELHAMMEN, OSSETONGEN, SAUCISES DE BOLOGNE, MINERALE WATEREN, ENZ.**

H. ENSING,
O. Ebbingestraat, nabij den Boog.

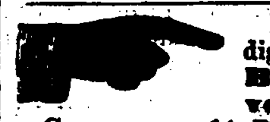

De ondergeteekende maakt aan zijne Begunstigers bekend, dat de

TOUWSLAGERIJ

door hem gedreven, weer door hem zal **voortgezet worden**, en verzoekt beleefdelijk om gunst en rekommandatie.

F. D. WOLTHUIS.

De ondergeteekende vraagt ten spoedigste, tegen goed Salaris, een' bekwamen **BEDIENDE**, hoofdzakelijk voor den **verkoop van Granen**, enz.

GRONINGEN, 14 December 1856.

K. MESDAG.

Zes Wagenmakersknechten,

hun werk geheel of ten halve verstaande, kunnen dadelijk of tegen Mei **WERK** bekomen bij den Wagenmaker A. A. ATZEMA, te *N. Beerta.*

CIBARIA SALUBERRIMA,

IN PLAATS VAN

REVALENTA ARABICA.

De dag van den 14den December 1856 ontsluit den derden jaarkring voor de **Cibaria**, die van het eerste oogenblik van haar ontstaan tot op heden nog nimmer gefaald heeft te voldoen aan hetgeen met grond van haar kon verwacht worden. Had zij gedurende het eerste jaar van haar aanzijn reeds kinderen gevoed, zwakken versterkt, aanstaande moeders geholpen, zieken gezond gemaakt, stervenden verkwikt en der maatschappij duizenden diensten bewezen, door haar versterkend en opgeruimd makend vermogen, — zij heeft in dit tweede jaar niet minder getoond te zijn de weldoenster van het menschelijk geslacht. Naar mate haar gebruik vermeerderde, naar die mate vond zij ruimer veld om haren weldadigen invloed te doen gevoelen. Overal waar zij toegang verkreeg, werd weldra hare heilzame werking ondervonden; en mogt zij soms eens eenen harden en onvruchtbaren grond voor haren wasdom aantreffen, het weelderige uitslaan harer wortels wist zich spoedig steunsels te bereiden, om bij verderen wasdom elke krijt- of leilaag te verwijderen; en die onvruchtbare grond werd alzoo door haar herschapen in de vruchtbaarste aarde; terwijl hare hartverkwikkende vruchten de gezegendste uitkomsten opleverden.

De onstuimige golven van den Oceaan zelfs waren niet in staat hare uitbreiding te verhinderen, en de Heeren VAN HAREN NOMAN & KOLFF, te *Batavia*, belasten zich in dit tweede jaar, om in *Nederlandsch Indië* de **CIBARIA** te doen worden, wat zij reeds in het Moederland is: het **beste voedsel** voor **jonge kinderen** en **zwakke menschen**, om niet te spreken van de verzachting en verwijdering der **zeeziekte**, die zij aan vele passagiers heeft toegebragt, dank zij de zorgvuldigheid van eenige Scheepsbevelhebbers, die de **CIBARIA** hiertoe gebruiken.

Niet minder dan vroeger wordt daarom de **CIBARIA** aan ieder weldenkende Moeder en ieder welmeenenden Arts, Ziekenverzorger of Scheepskapitein aanbevolen. Niemand hunner zal zij onbevredigd laten: getuigen de menigvuldige bewijzen, die dit staven.

Niet door een kwakzalverachtig attestenvertoon, niet door hersenschimmige Geneesheeren, die dan eens practiserend en dan weder zulks niet zijn, niet door prentverbeeldingen van Slaven, die soms uit medelijden? in Arabieren met lastdragende kameelen worden herschapen, of door afbeelding van een geheel magazijn zelfs, zoo als een en ander geschiedt door het Amsterdamsch Verkoophuis, om bij telkens afwisselende groote woorden, iedereen te winnen voor de REVALENTA van DU BARRY!

Neen, door gezegende uitkomsten zal de **CIBARIA** immer het Boerhaviaansche spreekwoord tot waarheid maken: »het eenvoudige is het zegel van het ware." — Zij wordt afgeleverd in **blikken bussen**, inhoudende: 12½, 25 en 50 Ned. Looden, voor 45 Cts., 80 Cts. en *f* 1,50; de Prima voor 75 Cts., *f* 1,40 en *f* 2,50; te *Appingedam* bij den Heer A. B. BOUWES; te *Veendam* bij den Heer J. E. SCHOLTENS; te *Groningen* bij den Heer R. T. TIDDENS; verder in de bekende Depôts en aan het MAGAZIJN te *'s Gravenhage*, bij den Fabrikant J. A. VAN WIJK.

ALOM KAN INGETEEKEND WORDEN OP EENE

GOEDKOOPE UITGAVE

VAN

HEINRICH ZSCHOKKE'S
UREN AAN DE GODSDIENST GEWIJD
(*Stunden der Andacht*),

vertaald door **J. M. L. ROLL**, Pred. te *Amsterdam.*

UIT TE GEVEN BIJ **TEN BRINK** & **DE VRIES**, te *Amsterdam.*

Deze **goedkoope** Uitgave van ZSCHOKKE'S MEESTERSTUK [welke hetzelfde bevat als de vroegere Uitgaven] **zal** kompleet zijn in Tien Deelen; ieder Deel bestaande uit Vijf Afleveringen. De Prijs van elke Aflevering (48 pagina's bevattende) is slechts **TWINTIG CENTS**; zoodat bijna **iedereen** zich thans **voor geringen prijs, het geheele** teregt beroemde Werk op eene gemakkelijke wijze zal kunnen aanschaffen.

De veelomvattende inhoud maakt dit Boek geschikt zoowel tot een LEVENSGIDS voor JONGE LIEDEN, als tot een HUISBOEK voor MEER BEJAARDEN. Alle CHRISTELIJKE FEESTTIJDEN zijn er in herdacht, terwijl de heerlijke Beschouwingen over GODS GROOTHEID EN GOEDHEID IN DE SCHEPPING onder meer andere de meesterhand des Schrijvers doen uitkomen.

De 1ste Aflevering is bij alle Boekhandelaren ter inzage voorhanden en UITVOERIG BERIGT VAN UITGAVE GRATIS te bekomen.

Vierde druk in ruim drie Jaren.

Bij **H. TEN BRINK**, te *Meppel*, verschijnt de **vierde druk** van de:

NIEUWE GEESTELIJKE BLOEMHOF,

of MORGEN-, AVOND-, FEEST- en GELEGENHEIDSOVERDENKINGEN, ten dienste der **Huisselijke Godsdienst**, enz. Prijs (229 12° bladz.) *f* 0,80, ter verspreiding bij een 12tal *f* 8,40, id. op best papier *f* 1.

In meest alle Tijdschriften en Dagbladen is dit Werkje allergunstigst beoordeeld en dringend aanbevolen voor de Huisselijke Godsdienst.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.

HOOFDELIJKE OMSLAG.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen*, —

Gelet op art. 10 van de VERORDENING van den 4den Julij 1856, houdende VOORSCHRIFTEN aangaande de INVORDERING van de DIRECTE BELASTING bij wijze van HOOFDELIJKEN OMSLAG in deze Gemeente, —

Brengen bij deze ter algemeene kennis, dat het PRIMITIEF KOHIER dier BELASTING over het jaar 1856, door Heeren GEDEPUTEERDE STATEN is goedgekeurd bij hunne resolutie van den 11den dezer maand, no. 26, en het Kohier bij besluit dezer Vergadering van heden, no. 1, ter INVORDERING is gesteld in handen van den GEMEENTE-ONTVANGER; dat volgens dat besluit de betaling van de belasting moet geschieden in vier termijnen, en wel de EERSTE TERMIJN in de maand JANUARIJ, de TWEEDE TERMIJN in de maand FEBRUARIJ, de DERDE TERMIJN in de maand MAART en de VIERDE TERMIJN in de maand APRIL, alle des jaars 1857.

GRONINGEN, 16 December 1856.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

INSCHRIJVING
VOOR DE
Nationale Militie.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* roepen bij deze op al de Ingezetenen van deze Gemeente, welke in het jaar 1838 zijn geboren en dus op den eersten Januarij des jaars 1857 hun negentiende jaar zullen zijn ingetreden, om op de hieronder bepaalde dagen, telkens des voormiddags van half 10 tot 12 uur, in het Raadhuis te verschijnen, ten einde in het Register der NATIONALE MILITIE te worden ingeschreven, te weten:

MAANDAG den 5den Januarij 1857,
die, welke wonen in de roode letters A, B, C, D, E en F;
DINGSDAG den 6den Januarij 1857,
die, welke wonen in de roode letters G, H, I, K, L en M;
WOENSDAG den 7den Januarij 1857,
die, welke wonen in de roode letters N, O, P, Q, R, S en T;
DONDERDAG den 8sten Januarij 1857,
die, welke wonen in de roode letters U, V, W, X, Y en Z.

Herinneren voorts de daarbij belanghebbenden:

1) Dat bij de Wet van den 28sten Julij 1850 (*Staatsblad* no. 44) bepalingen van *Ingezetenschap* zijn gemaakt, die ten aanzien van de verpligting tot de inschrijving en loting voor de Nationale Militie voortaan behooren opgevolgd te worden; luidende die bepalingen, voorkomende in art. 3 van genoemde Wet, als volgt:

» Gevestigd of ingezetenen zijn, die binnen het Rijk in Europa hebben gewoond:

» 1) Gedurende de drie laatste jaren;

» 2) Gedurende achttien maanden na aan het Bestuur hunner woonplaats het voornemen tot vestiging te hebben verklaard.

» Nederlanders zijn gevestigd of ingezetenen, die gedurende de laatste achttien maanden hunne woonplaats binnen het Rijk in Europa hebben gehad.

» Nederlanders, die ter zake van 's Lands dienst in een vreemd land wonen, worden voortdurend als ingezetenen beschouwd."

2) Dat, ten einde allen twijfel omtrent de wettige woonplaats weg te nemen, deswege in art. 56 der Wet woordelijk de navolgende bepalingen zijn vastgesteld:

» De wettige woonplaats of domicilie voor de inschrijving » hier boven vermeld, wordt gehouden voor hen die ongehuwd zijn, de woonplaats der Ouderen en, bij overlijden » van beiden, die van den eerstbenoemden Voogd; voor de » gehuwden, de plaats alwaar zij hun bestaan hebben. In » twijfelachtige gevallen omtrent gehuwden, zal voor de wettige woonplaats worden gehouden die plaats alwaar zij, » op den eersten Januarij van elk jaar, tot de uitoefening » van eenig beroep patent hebben bekomen, of wel voor het » middel van het personeel en mobilair, of dat, hetwelk in » de plaats daarvan zoude mogen worden geïntroduceerd, » beschreven zijn, en, voor zoo verre zij daarin niet beschreven zijn, noch patent hebben bekomen, de plaats waar » zij zich bevinden; met deze verdere bepalingen, dat zij, » die in een vreemd land, uit Ouders ter oorzake van 's Lands » dienst afwezend, of anderzins op reis zijnde, buiten het » Rijk zijn geboren, zullen worden ingeschreven binnen de » plaats alwaar zij hunne wettige woonplaats hebben; dat » jongelieden, door hunnen Vader, hunne Moeder, hunnen » Voogd of Curator achtergelaten, en geen bestaan hebbende, » op de lijsten van die Gemeente zullen worden gebragt, alwaar hunne Ouders, hun eerst in rang benoemde Voogd of » Curator het laatst hunne woonplaats hebben gehad; en, » wanneer deze woonplaats niet bekend mogt zijn of dat » dezelve buiten het Rijk is gelegen, op die van de plaats » alwaar zij zich bevinden."

» Dat zij, die geene Ouders, Voogden of eigen bestaan » hebben, zullen worden ingeschreven op die plaats, alwaar » zij zich bevinden."

» Dat de gealimenteerden en kinderen in Godshuizen en » liefdadige Gestichten zullen worden ingeschreven in de » plaatsen alwaar de Godshuizen zijn gelegen of de alimentatie geschiedt."

3) Dat Ouders, Voogden en Regenten volgens de Wet verpligt zijn, hunne kinderen of pupillen in persoon, of door iemand, daartoe schriftelijk door hen gemagtigd, te doen inschrijven, met opgave van alle alsdan gevraagd wordende inlichtingen, waaronder begrepen zijn de *roode letter* en het *nommer* van het huis, door den ingeschrevene bewoond.

4) Dat de aangave tot de inschrijving in geen geval hoegenaamd mag nagelaten worden, welke aanspraak op vrijstelling iemand ook zoude vermeenen te hebben, wegens militaire of schutterlijke dienst, gebreken of anderzins.

5) Dat onder de inschrijving ook begrepen zijn de gehuwden en afwezenden; zijnde de eerstgenoemden gehouden om, in gevolge art. 17 der Wet van den 27sten April 1820, hunne bewijzen tot vrijstelling als zoodanigen, op hetzelfde tijdstip over te leggen, waarop dit voor alle anderen, die aanspraak op vrijstelling hebben, is bepaald; en

6) Dat, overeenkomstig het Koninklijk besluit van den 7den Augustus 1823, no. 74, en daarop gevolgde ministeriële aanschrijving, degenen die aan de inschrijving moeten voldoen, zich omtrent hunnen juisten ouderdom op geene andere wijze dienen te verzekeren, dan door een extract uit het geboorteregister, hetwelk voor ieder kosteloos te verkrijgen is, of door een ander daarvoor subintrerend wettig stuk; welk een en ander alleen als een wettig bewijs voor den ouderdom kan worden aangenomen.

Burgemeester en Wethouders willen verder een' ieder der belanghebbenden ten ernstigste hebben gewaarschuwd, zich, om welke redenen het ook zijn mogt, aan de inschrijving en aan zijne verdere verpligtingen ten aanzien van de Nationale Militie niet te onttrekken, als hebbende de Wet van den 8sten Januarij 1817 daaromtrent, in artt. 53, 167 en 168, en de Wet van den 27sten April 1820, in artt. 8, 10, 11 en 41, met de gestrengste straffen bedreigd, bestaande in eene geldboete of designatie tot de dienst zonder loting, terwijl zelfs, naar gelang der omstandigheden, met zoodanige weerspannelingen zal moeten gehandeld worden, als ten aanzien van deserteurs is voorgeschreven.

Roepen voorts op diegenen, welke reeds bij de Nationale Militie dienen, en, in gevolge art. 21 der Wet van den 8sten Januarij 1817, no. 1, vermeenen mogten reclames te kunnen inbrengen, om die reclames vóór den 5den Januarij eerstkomende, op de wijze in dat artikel bepaald, ter kennis van Burgemeester en Wethouders te brengen; zullende zij daartoe ter Secretarij dezer Gemeente nadere inlichtingen kunnen bekomen, en luidende het gemelde art. 21 der Wet als volgt:

» Almede zullen zich jaarlijks, vóór den vijfden Januarij, » aan het Plaatselijke Bestuur in geschrifte moeten adresseren » de bij de Nationale Militie voor zich zelven dienende manschappen, die, in den loop van het laatst voorleden jaar, » hetzij door overlijden van eenen Vader, of wel eener Moeder, weduwe zijnde, of door eene plaats gehad hebbende » regterlijke separatie of echtscheiding der Ouderen, of eindelijk door overlijden van eenen Broeder of Broeders, regt » op vrijstelling overeenkomstig de bepaling bij art. 91 gemaakt, hebben verkregen, en hun ontslag diensvolgens » zullen verlangen. Bij deze verzoekschriften zullen moeten » worden overgelegd de noodige bewijzen, ingerigt overeenkomstig de voorschriften, bij het aangehaalde art. 91 gestatueerd. Tot het doen der voorschrevene jaarlijksche » aanvragen om ontslag zijn, evenzeer als de manschappen » zelve, ook derzelver Ouderen, Voogden, Curators en Gemagtigden bevoegd." *Wordende de belanghebbenden bijzonder opmerkzaam gemaakt op de bepalingen van gemeld artikel, met waarschuwing tevens, dat ten aanzien der zoodanigen, die verzuimen mogten hun op grond van meergemeld artikel verkregen regt op ontslag vóór den 5den Januarij in te brengen, geene toegevendheid gebruikt zal worden, en de verzoeken, die later ten hunnen behoeve ter bekoming van verlof of ontheffing van de werkelijke dienst mogten worden ingediend, moeten worden van de hand gewezen.*

En brengen eindelijk ter kennis van diegenen, welke, tot vermindering van dit Contingent dezer Gemeente, als *Vrijwilligers* bij de Nationale Militie zouden willen dienen, dat zij zich tot dat einde kunnen aangeven ter Secretarij dezer Gemeente, alwaar het daartoe bestemde Register ter inschrijving, gedurende de maand Januarij aanstaande, dagelijks, uitgezonderd de Zondagen, des morgens van 10 tot 12 uur, open zal liggen; zullende aan hen eene Premie van *dertig gulden* worden uitgereikt, wanneer zij door den Militieraad voor de dienst worden goedgekeurd.

Gedaan in het Raadhuis te *Groningen*, den 16den Dec. 1856.

De Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

Aanbesteding.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* zijn voornemens, door hunnen GECOMMITTEERDE, bij enkele inschrijving aan te besteden,

voor het jaar 1857:

1. De LEVERING van **GREENEN** en **VURENHOUT.**

2. IDEM van **STEEN, KALK, CEMENT.** ENZ.

3. IDEM van **RONGEN, SPIJKERS** en ander gemaakt **IJZERWERK.**

4. IDEM van **LOOD, ZINK, SOLDEERSEL**, ENZ.

5. IDEM van **HARDSTEEN**, ENZ. met **STEENHOUWERS ARBEIDSLOONEN.**

6. IDEM van **GESMEED IJZERWERK.**

7. Het **VERNIEUWEN, HERSTELLEN** en **ONDERHOUDEN** der **STRATEN.**

8. Het **WIEDEN** en **SCHOONHOUDEN** der MARKTPLAATSEN, PLEINEN, STRATEN, enz.

9. Het **ONDERHOUD** van het STERREBOSCH, enz., en van de WANDELPADEN buiten de Heerepoort.

De Voorwaarden van Aanbesteding zullen, van heden, ter SECRETARIJ dezer Gemeente ter lezing liggen, terwijl nadere inlichtingen zijn te bekomen aan het BUREAU van FABRIKAGE.

De op zegel geschreven INSCHRIJVINGSBILJETTEN, ingerigt overeenkomstig de algemeene Voorwaarden, moeten vóór of uiterlijk op **Dingsdag den 30sten December 1856** aan het RAADHUIS worden bezorgd.

De opening der Biljetten en de provisionele toewijzing aan de laagste Inschrijvers, onder nadere goedkeuring, zal in het openbaar plaats hebben op **Woensdag den 31sten December 1856**, des voormiddags te 10 uur, in een der Vertrekken van het Raadhuis.

GRONINGEN, 17 December 1856.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

Verpachting.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* zijn voornemens door hunnen GECOMMITTEERDE, bij *enkele Inschrijving* te verpachten:

Voor den tijd van drie jaren:

1. De TOL van de STAD *Groningen* op den MAC-ADAMWEG langs het **Schuiten- of Winschoterdiep**, tusschen *Groningen* en *Martenshoek*, staande onder *Engelbert*.

2. IDEM te *Foxham*, onder *Kolham*, Gemeente *Slochteren*.

3. De STADS ZWIJGENDE TOL of BOOM te *Wolde* met het OPTREKKEN der KLAPBRUG te *Foxhol*.

Voor den tijd van één jaar:

4. Het VERLAATSGELD van het VERLAAT aan het Damsterdiep.

5. Het BRUG- of KLAPGELD van de OPHAALBRUG over het Damsterdiep te *Oosterhoogebrug*, Gemeente *Noorddijk*.

6. De KRAAN aan de Noorderhaven.

7. IDEM buiten Apoort, aan het Hoendiep.

8. IDEM aan het Damsterdiep.

Het aan de Gemeente *Groningen* toekomende REGT van VISSCHEN in de na te melden wateren, voor den tijd van 1 jaar, als:

1. In het Winschoterdiep, te beginnen bij het Verlaat te *Zuidbroek*, tot langs het *Foxholsterbosch*, in het Diep loopende door *Foxhol* tot aan den mond van het *Foxholstermeer* en in het *Foxholstermeer*.

2. In het Drentsche Diep, van den mond bij het Winschoterdiep Zuidwaarts, tot de plaats waar de oude Molen heeft gestaan, en van den mond van het Foxholdergat Zuidwaarts, tot zoo verre het regt van deze Gemeente zich uitstrekt.

3. In het Winschoterdiep, van den mond van het Drentsche diep tot den buitensten Drijfboom buiten het Kleine-poortje te *Groningen*.

4. In de Diepen en Havens in de stad *Groningen*, van den Binnen-Drijfboom bij het Kleine-poortje tot den Binnen-Drijfboom in den mond van de Noorderhaven, met de uitzondering in de Voorwaarden vermeld.

5. In het Reitdiep, van den Buiten-Drijfboom in den mond van de Haven tot *Garnwerd*.

De Voorwaarden zullen van heden ter SECRETARIJ dezer Gemeente ter lezing liggen.

De op zegel geschreven Inschrijvingsbiljetten, voor ieder perceel afzonderlijk in te dienen, en wat de Visscherijen betreft met omschrijving en vermelding van het nommer der Perceelen waarvoor ingeschreven wordt, moeten, overeenkomstig de Voorwaarden, vóór of uiterlijk op DINGSDAG den 6den Januarij 1857 aan het RAADHUIS worden bezorgd.

De opening dier Biljetten en de provisionele toewijzing van de hoogste Inschrijvers zal, onder nadere goedkeuring, in het openbaar plaats hebben op WOENSDAG den 7den Januarij 1857, des voormiddags te tien uur, in een der VERTREKKEN van het RAADHUIS.

GRONINGEN, 16 December 1856.

Burgemeester en Wethouders: SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

Aanbesteding van Straatkeijen.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* zijn voornemens, door hunnen GECOMMITTEERDE, bij *enkele Inschrijving* aan te besteden:

De LEVERING van ongeveer **50,000** VIERKANT EGAAL BEHAKTE **STRAATKEIJEN**, uit de Steengroeven van **Quenast**, of andere, in hoedanigheid en deugdzaamheid daarmede gelijk staande, vierkant groot op de Koppen 16 en 18 Duim, diep p. m. 18 Duim, het benedeneind of de voet 12 en 14 Duim vierkant; alles overeenkomstig het ter SECRETARIJ dezer Gemeente in te zenden MONSTER.

De Voorwaarden van Aanbesteding zullen, van heden, ter SECRETARIJ dezer Gemeente ter lezing liggen, terwijl nadere inlichtingen zijn te bekomen aan het BUREAU van FABRIKAGE.

De op zegel geschreven Inschrijvingsbiljetten moeten bevatten: den Naam, het Beroep, de Woonplaats van den Inschrijver, en den Prijs in schrijfletters, waarvoor de 1000 stuks Steenen, hier ter plaatse te leveren, worden aangeboden; welke Biljetten, behoorlijk gesloten, aan de buitenzijde voorzien van: Inschrijvingsbiljet voor de levering van Straatkeijen, onder couvert, vrachtvrij, gerigt aan den BURGEMEESTER van *Groningen*, met het Monster, vóór of uiterlijk op **Zaturdag den 17den Januarij 1857**, aan het RAADHUIS moeten worden bezorgd.

De opening dier Biljetten en de provisionele toewijzing aan den laagsten Inschrijver, wiens Monster wordt goedgekeurd, onder nadere goedkeuring, zal in het openbaar plaats hebben op **Maandag den 19den Januarij 1857**, des voormiddags te tien uur, in een der VERTREKKEN van het RAADHUIS.

GRONINGEN, 17 December 1856.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

Aanbesteding.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* zijn voornemens, door hunnen GECOMMITTEERDE, bij *enkele inschrijving* aan te besteden,

Voor het jaar 1857:

1) Het **ONDERHOUD** van den **WAL** langs de Hoofdvaart van **Foxham** naar **Zuidbroek**, pl. m. lang 9500 Ellen.

2) Het **ONDERHOUD** van den **WAL** en **KAAIJING** langs de Hoofdvaart van **Zuidbroek** naar **Scheemda**, en van de **KAAIJING** en den **TREKWEG** langs de Hoofdvaart van de **Eexta** naar **Winschoten**, pl. m. lang 13,500 Ellen.

De Voorwaarden van Aanbesteding zullen van heden ter SECRETARIJ dezer Gemeente ter lezing liggen, terwijl nadere Inlichtingen zijn te bekomen aan het BUREAU van FABRIKAGE.

De op zegel geschreven INSCHRIJVINGSBILJETTEN, ingerigt overeenkomstig de Algemeene Voorwaarden, moeten vóór of uiterlijk op **Zaturdag den 17den Januarij** aan het RAADHUIS worden bezorgd.

De opening der Biljetten en de provisionele toewijzing aan den laagsten Inschrijver, onder nadere goedkeuring, zal in het openbaar plaats hebben op **Maandag den 19den Januarij 1857**, des voormiddags te 10 uur, in een der VERTREKKEN van het RAADHUIS.

GRONINGEN, 17 December 1856.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

VERKOOP VAN KAPHOUT,
VERHURING VAN BOEKWEITVEEN,
Verkoop van Veenvergraving.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* maken bekend, dat door Mr. **J. L. TRIP**, Rentmeester van de Stads-Veenen en *Ter Apel*, onder hunne nadere goedkeuring, ten overstaan van Mr. **J. S. G. KONING**, Notaris te *Wedde*,

1) Op Zaturdag den 20sten December 1856, precies te 10 uur des morgens (zamenkomst ten Huize van den Commandeur te *Ter Apel*), op het terrein ter verkoop, zullen worden geveild: **180** Perceelen **ELZEN** en **BERKEN HAKHOUT**, te *Ter Apel*, geschikt tot het gebruik van Stoeldraaijers en Bezemmakers, alsmede tot Takkebossen voor Bakkers en tot Talhout.

2) Op Maandag den 22sten December 1856, precies te 10 uur 's morgens (zamenkomst bij den Verlaatsmeester ZWARTS, te *Stads-Musselkanaal*), op het terrein ter verhuring, zullen worden geveild: **tien** Perceelen **BOEKWEITVEEN**, achter den 2den afdraai bijlangs het *Stads-Musselkanaal*, Westkant; — **vier** Perceelen tusschen de beide afdraaijen Noordkant; — en **achttien** Perceelen op de Stadsplaatsen no. 1, 2 en 3 in de 60 roe, tusschen den mond van *Buinen* en den afdraai; ieder Perceel groot pl. m. een half Bunder.

3) Op Maandag den 22sten December 1856, des avonds precies te 6 uur, ten Huize van den Verlaatsmeester HUIZINGA, te *Stads-Kanaal*, zullen worden geveild,

ter verkoop:

a. de **VERGRAVING** van 6 putten **VEEN**, gelegen te *Ter Apel* nabij den Munnikkedijk, zoo aan de Zuidals aan de Noordzijde der splitting van den hoofddraai van den tweeden Valther mond.

b. de **VERGRAVING** van twee Perceelen **VEEN**, gelegen in de zoogenoemde Stads 30 roe, achter den tweeden afdraai Oostkant van het *Stads-Musselkanaal*, bijlangs de 4de, 5de en 6de opsplitting; en

ter verhuring:

c. **vier** Perceelen **BOEKWEITVEEN**, Zuidkant bijlangs den 2den mond van *Gieten*.

GRONINGEN, 26 November 1856.

De Burgemeester en Wethouders voornd.: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

Verhuring en Verpachting.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* zijn voornemens, door hunnen GECOMMITTEERDE, bij *enkele inschrijving*, te **verhuren** of te **verpachten**,

Voor de jaren 1857, 1858 *en* 1859:

Het REGT van JAGT op de STADSGRONDEN in de Koloniën van *Sappemeer*, *Hoogezand* en *Kylcompagnie*, en daaronder behoorende landen, en wel in **vijf perceelen.**

Het REGT van JAGT op de STADSLANDEN in den *Kroonpolder*, den *Nieuwen Stadspolder*, en de *Stads Aanwassen* in het *Oldambt*, onder de Gemeenten *de Beerta* en *Finsterwold* gelegen, in **één perceel.**

Het GRASGEWAS van de KORRE- en JACOBIJNERWEGEN.

Voor den tijd van 1 *jaar:*

Het GRASGEWAS langs verschillende WEGEN ENZ. bij de Stad *Groningen*, in **twee perceelen.**

Het GRASGEWAS aan den Weg van *Groningen* tot *Martenshoek* en *Foxhol*, in **6 perceelen.**

Het STEDEGELD van de PAARDENMARKTEN, en

Het STEDEGELD op de VOOR- en NAJAARS-VEEMARKTEN binnen deze Gemeente.

De Voorwaarden van Verhuring en Verpachting zullen van heden ter SECRETARIJ dezer Gemeente ter lezing liggen.

De inschrijvingsbiljetten, voor ieder perceel afzonderlijk in te dienen, met omschrijving en vermelding van het nommer der perceelen waarvoor ingeschreven wordt, moeten, ingerigt overeenkomstig de voorwaarden, uiterlijk op DINGSDAG den 20sten Januarij 1856, des voormiddags te 10 uur, aan het RAADHUIS zijn bezorgd.

De opening dier Biljetten en de provisionele toewijzing aan de hoogste Inschrijvers op ieder perceel, zal, onder nadere goedkeuring, in het openbaar plaats hebben op WOENSDAG den 21sten Januarij 1857, des voormiddags te 10 uur, in een der VERTREKKEN van het RAADHUIS.

GRONINGEN, 16 December 1856.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

Pacht, Huur.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* waarschuwen bij deze degenen, welke iets aan de Gemeente wegens **PACHT, HUUR**, als anders, verschenen in **1856, verschuldigd** zijn, dat verschuldigde op den VERSCHIJNDAG, immers uiterlijk in de maand **December 1856, te betalen**, bij gebreke waarvan zij in regten zullen worden aangesproken.

GRONINGEN, 4 December 1856.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

VERSLAG
VAN DE HANDELINGEN DER STATEN GENERAAL.

STATEN GENERAAL.
Eerste Kamer.
Zitting van Zaturdag den 13den December.

De Eerste Kamer der Staten Generaal heeft heden hare werkzaamheden hervat.

In deze zitting zijn ingekomen de geloofsbrieven van den heer *Bosch van Drakestein*, tot wiens toelating is besloten.

Nog zijn bij de Kamer ingekomen de laatstelijk door de Tweede Kamer aangenomen wets-ontwerpen.

Na trekking der afdeelingen, wordt de zitting opgeheven.

Tweede Kamer.
Zitting van Vrijday den 12den December.

Aan de orde van den dag is de voortzetting der beraadslagingen over hoofdstuk XI (*Koloniën*) en wel over de Oostindische aangelegenheden in het bijzonder.

De heer *v. Hoëvell* brengt nog een en ander in het midden ter regtvaardiging zijner stelling dat de O. I. pensioenen bij de wet behooren te worden geregeld. Betreffende de suikercontracten dringt hij op eene algemeene uitbesteding aan; men zou de Chinezen van het aanvaarden derzelve kunnen uitsluiten, maar niettemin de mededinging voor Nederlanders openstellen.

De heer *v. Nispen* verklaart zich, even als de heer *v. Hoëvell*, voor de regeling van het uitbesteden der suiker-contracten bij de wet. Hem is voorgekomen, dat, ten aanzien van eene aangelegenheid, bij welke de inkomsten van den staat zoo zeer zijn betrokken, geenszins alleen bij besluit der bewindslieden zou mogen worden beschikt.

De heer *Baud* geeft inlichtingen ten aanzien van de regeling van de Indische pensioenen, en doet daarbij opmerken, dat men in 1835 er zich op heeft toegelegd om aan de minst bezoldigde ambtenaren in verhouding het meest, en aan de hooger geplaatste het minst pensioen toe te kennen. Hij acht echter ook eene herziening van de op dat stuk bestaande verordeningen wenschelijk.

De heer *v. Hoëvell* maakt eene vergelijking van de suikerproductie op Java en het eiland Cuba.

De heer *Baud* doet dienaangaande opmerken, dat op Cuba de productie door Spanjaarden en met behulp der slavernij wordt gedreven, en dat in Spanje de bepalingen ter verhoeding van de bevordering van den slavenstand worden miskend en ontdoken. Hij verklaart zich stellig tegen de uitbesteding der contracten, omdat de Chinezen, ofschoon dan ook persoonlijk uitgesloten, toch wel middel zouden weten te vinden om zich door anderen te doen vertegenwoordigen.

De heer *van Bosse* acht het wenschelijk, ook tot bekorting van de gehouden beraadslagingen, dat de Kamer van haar gevoelen doe blijken omtrent de wenschelijkheid tot het stellen van regels bij de wet nopens de uitgifte van contracten. Uit dien hoofde stelt hij eene motie van orde voor van dezen inhoud:

»De Kamer, van oordeel zijnde, dat er behoefte bestaat om de regels voor de uitgifte van cultuur-contracten in Neêrl. Indië, te stellen door de wet, besluit de discussiën over dit onderwerp te eindigen."

De *minister van koloniën* betoogt het ondoelmatige en schadelijke, dat er in gelegen zou zijn, om in dezen verandering te brengen, en de bevoegdheid tot het verleenen van die contracten aan de Kroon te onthouden. Hij verklaart overtuigd te zijn, dat het stelsel van aanbesteding geenszins mag worden toegepast op de culturen, en houdt het in tegendeel hier voor, dat het invoeren van hetzelve heillooze gevolgen zou na zich slepen en de grondslagen ondermijnen, op welke het gebouw van onze magt in Indië berust. Hij wijst tot betoog daarvan op hetgeen met eene Chinesche kampong in de residentie van Soerabaija is gebeurd, en de schandelijke bedrijven, die aldaar hebben plaats gehad, en schroomt niet te betuigen, dat, waar de Chinees zich in de binnenlanden van Java vestigt, hij zich doet kennen als de grootste despoot, die zich in 't minst niet over het in acht nemen van eenige zedelijkheid bekommert, ten einde te kunnen heerschen en zich daarbij te bevoordeelen.

Z. exc. erkent, dat vroeger het stelsel van uitbesteding is beproefd, maar is bevonden groot nadeel op te leveren. Hij erkent, dat het belangrijk is om Nederlanders in de binnenlanden te vestigen, en om de Chinezen, die als de bloedzuigers der Javanen moeten worden beschouwd, daaruit te houden, en verklaart alzoo, dat, naar zijne overtuiging, deze zaak aan het beleid van den gouverneur-generaal en den raad van Indië, als in staat om op de plaats zelve de belangen van land en volk te leeren kennen en waarderen, moet blijven overgelaten, en dat er geene behoefte bestaat om deze aangelegenheid bij de wet te regelen. Hij moet zich daarom met nadruk tegen de motie van orde van den heer *van Bosse* verzetten.

De heer *van der Linden* meent dat èn het Gouvernement èn het Moederland èn de koloniën het best waren gediend, als het Gouvernement was gebonden aan vaste regelen, en als elk belanghebbende kan weten, naar welke regels de contracten worden uitgegeven. Daarom ondersteunt hij uit vaste overtuiging de motie van orde, en hij vertrouwt, dat ook de meerderheid der Vergadering die overtuiging zal deelen.

De heer *Baud* herinnert de geschiedenis van art. 59 der Grondwet, om te doen zien, dat het hier een punt van het hoogste gewigt betreft, dat niet ter loops dient te worden behandeld, maar waarop elk lid behoorlijk moet voorbereid zijn. Het geldt hier eene regeling, die tot dusverre nog nimmer in wettelijken vorm vervat was; weshalve hij het beter acht op een meer verwijderd tijdstip die vraag te onderzoeken.

Hij stelt daarom als motie van orde voor, het volgende besluit te nemen: »De Kamer zich voorbehoudende om over het punt der suiker-contracten nader te beraadslagen, verklaart de discussiën over dat onderwerp thans gesloten."

Na eenige verdere discussiën, waaraan onderscheidene sprekers deel namen, wordt het eerst in stemming gebragt de motie van den heer *van Bosse*, die *verworpen* wordt met 33 tegen 32 stemmen.

Daarna wordt de motie van den heer *Baud aangenomen*, met 58 tegen 5 stemmen.

Morgen voortzetting der discussiën.

Zitting van Zaturdag den 13den December.

Aan de orde is de voortzetting der beraadslagingen over hoofdstuk XI (*Koloniën*) en wel over de aangelegenheden van West-Indië.

De heer *Blaupot ten Cate* wil eenige woorden spreken omtrent de zaak der slaven, eene kwestie van oude dagteekening. Hij heeft daarin zijn doel nog niet bereikt. Hij wenscht echter goed begrepen te worden, opdat men zijn herhaaldelijk spreken over dat onderwerp niet toeschrijve aan overdreven philanthropie, noch aan partijdigheid tegen den minister, maar aan belangstelling in de zaak zelve. De Regering is thans op een goeden weg, maar zij is daarin, naar zijn oordeel, nog niet ver genoeg gegaan. Zij heeft naar Suriname gezonden een procureur-generaal, bekend als tegenstander der slavernij, en aan den gouverneur is de bevoegdheid gegeven, in het belang der zaak, de bepalingen te handhaven van de nieuwe publicatie tot wijziging der bestaande reglementen.

Wanneer hij die reglementen beschouwt in vergelijking met het verledene en met het tegenwoordig standpunt, en wijders met het oog op de toekomst, dan is die vergelijking ten aanzien van het verledene zeer spoedig en gemakkelijk te maken en zijn zeer zeker de nieuwe reglementen beter dan de vorige. Op het tegenwoordig standpunt evenwel is bij daarmede nog niet zeer voldaan. Velen mogen nu zeggen, dat een slaaf, zoolang hij slaaf is, niet zonder zweepslagen is te besturen, hij gelooft niet dat dit juist is; maar hij is stellig van oordeel, dat de slaaf als mensch en niet dierlijk moet worden behandeld. Wat maakt den slaaf zoo dierlijk en slecht? wat doet hem zoo vele buitensporigheden plegen? Wat anders dan de behandeling die hij ondervindt en de toestand waarin hij, juist als slaaf, geplaatst is? Ook de vrij geworden slaven hebben die gebreken.

Dit ligt in hunnen aard, en de kracht der gewoonte is groot. Men zal dan ook nog veel met vrijgeworden slaven te doen hebben, maar veel is door ons eigen toedoen te weeg gebragt. Het is een bezwaar dat door ons moet worden weggenomen, en hij wil daartoe den weg hebben ingeslagen. Reeds jaren lang heeft hij daarover gesproken, en de Regering heeft nu werkelijk ook maatregelen genomen tot bereiking van het doel — verbetering van het lot der slaven door wijziging in de slavenreglementen. Maar het behoud der zweepslagen is geheel met het tegenwoordig standpunt in tegenspraak, en de toepassing der nieuwe bepalingen is niet minder dan de vorige aan bezwaar onderhevig. Willekeur en wreedheid liggen niet in de bedoeling der Regering, en toch deze reglementen geven nog genoeg aanleiding en ruimte tot willekeur en wreedheid. Deze bepalingen moeten dus worden weggenomen, zoo men werkelijk het goede doel beoogt.

Nu treedt de spr. in eene nadere ontwikkeling dier bepalingen, ten betooge, dat er geene voldoende waarborgen zijn tegen willekeur en wreedheid; hij betreurt dat, al moge nu ook het getal der zweepslagen zijn verminderd, deze evenwel niet alleen zijn gebleven, maar nog tot een zoo aanzienlijk getal kunnen worden toegepast, en hij vraagt of dit dan geen aanleiding moet geven tot ongehoorde wreedheid jegens den evenmensch en of die straf niet inzonderheid voor eene vrouw te hard is, die, al is zij ook zwart, niet minder eene vrouw is?

Wat nu voorts Curaçao betreft, acht hij de bestaande publicatie op het onderwerp der slaven niet beter dan de reglementen. Hij schetst de droevige gevolgen van de werking dier publicatie en doet daarbij uitkomen, dat daaruit niet blijkt het uitzigt op spoedige emancipatie. Met betrekking daarop is dus de zaak voor hem het zwaarwigtigste. Hier gaan de reglementen niet verder ter voorbereiding der emancipatie. Het is niet genoeg wat minder zweepslagen op te leggen. Er moeten meer middelen in het werk worden gesteld om den geheelen slavengeest uit die ongelukkige natuurgenooten te krijgen. Er zijn beginselen, die bij zulke reglementen hadden moeten worden gevolgd en die, naar zijne overtuiging, beter aan het doel hadden beantwoord. Zij komen hierop neder, dat de slaven niet meer als zaken, noch als dieren moesten worden behandeld; dat zij opgeleid wierden om voor zich zelve te zorgen en te arbeiden; dat zij eenig regt of eigendom kregen; dat zij beter in huisselijke betrekking wierden gesteld en de heiligheid van het huwelijk leerden waarderen. Spr. draagt hierbij de woorden van een geacht schrijver voor, om de gewigtige uitkomsten te leeren kennen van de wezenlijke vrijmaking van den slaaf en van zijne opleiding tot een nuttig en deugdzaam mensch. Met zulke beginselen in reglementen te stellen, wierd beter de emancipatie voorbereid, en dan wordt dat niet zoo moeijelijk te beantwoorden: wat met die menschen te doen na hunne emancipatie?

Hij vraagt: waarom die betere staat van zaken uitgesteld? Hij beroept zich zelfs op het oordeel der slavenhouders, wier ontevredenheid met de nieuwe reglementen langzamerhand heeft plaats gemaakt voor de zucht om met de Regering mede te werken tot verwezenlijking der zaak. Van de zijde der eigenaren is dus geen zwarigheid te vreezen, en mogt er ten deze sprake kunnen zijn van eigendomsregt, dan wil hij ook hier onteigening ten algemeenen nutte. De toezegging evenwel der Regering, dat zij omtrent deze aangelegenheid eene wet zal indienen, heeft hem veel genoegen gedaan. Hij wil daarop niet vooruitloopen, of hij zou moeten spreken over het oordeel der staats-commissie, die nopens dit onderwerp was benoemd, en aan welke hij zijnen opregten dank betuigt voor de wijze waarop zij hare taak heeft volbragt. Hij wenschte gaarne dat de Regering wilde mededeelen, in hoever zij den weg denkt te volgen, door de commissie aangegeven, althans wat haar hoofddenkbeeld daaromtrent is.

De heer *Elout van Soeterwoude* bespreekt mede de slavenkwestie en in gelijken geest.

De heer *Westerhoff* zal zich niet begeven in eene beschouwing der slavenkwestie, maar wil slechts éénе vraag doen aan den minister van koloniën, deze nl., of het gerucht waarheid bevat, dat zekere *Gravenberg*, die noch lezen noch schrijven kan, en geen examen heeft afgelegd, noch eenige opleiding in de geneeskundige praktijk heeft gehad, door de Regering gemagtigd is, de heelkundige praktijk in Suriname uit te oefenen, niettegenstaande de geneeskundige commissie zich herhaaldelijk daartegen heeft verzet?

De *minister van koloniën* dankt de heeren *Blaupot ten Cate* en *Elout* voor de heusche wijze, waarop zij hunne aanmerkingen hebben in het midden gebragt. De heer *ten Cate* heeft dit onderwerp met warmte behandeld, en overtuigd van diens belangstelling in de zaak en onder dien indruk, zal de minister dan ook zijne rede beantwoorden. Hij gelooft dat hij omtrent het onderwerp der slavernij de bedoeling der Regering zoo duidelijk mogelijk heeft uitgedrukt. Als sommige leden van hem nog eenige opheldering mogten verlangen, aarzelt hij niet te verklaren, dat hij een warm voorstander is van de emancipatie, niet alleen om menigvuldige verkeerdheden te doen ophouden, maar vooral om het beginsel, waarop zij steunt. Om al die onregtvaardigheden te doen ophouden, is geheele afschaffing der slavernij noodzakelijk. Maar als hij aan de eene zijde van oordeel is, dat het behoort tot eene der duurste verpligtingen van den Regent, om te beschermen tegen misbruik van magt en tegen onregtvaardigheden, zoo moet aan den anderen kant de verpligting van den Regent tot straffen van misdrijven overstaan, altijd met het oog op de algemeene orde en rust. De vraag moet dus overwogen worden, of er met opzigt tot die emancipatie voorshands niet nog andere en grootere nadeelen bestaan, dan het oordeel over overdreven mishandelingen.

Uit dit gezigtspunt zijn er door hem wijzigingen in de bestaande reglementen voorgesteld, in overleg met den gouverneur van Suriname. Hij gelooft dat, als die wijzigingen met de vroegere bepalingen worden vergeleken, men daarin aanzienlijke verbeteringen zal ontwaren. Wat nu de straf der zweepslagen betreft, zal men ook in hem een groot tegenstander daarvan vinden. De afschaffing dier straf heeft een onderwerp uitgemaakt van zeer naauwgezette overwegingen, maar hij is daaromtrent nog tot geen resultaat kunnen komen, vooral ook wat de vrouwen betreft. De gouverneur van Suriname heeft evenwel verklaard, dat hij in het tegenwoordige tijdperk van overgang eene geheele afschaffing dier straf zou beschouwen als hoogst gevaarlijk, en hij heeft gewaarschuwd, dat die sprong te spoedig zou zijn, en dat zulk een snelle overgang allezins is te ontraden.

Hij gelooft wijders, met het oog op de toezegging in de troonrede gedaan, dat de wet tot emancipatie der slaven nog in den loop dezer zitting zal worden aangeboden, en vermoedelijk ook zal kunnen worden behandeld. Over hare beginselen kan hij zich echter vooralsnog niet uitlaten.

Eindelijk, wat de vraag aangaat van den heer *Westerhoff*, zoo kan de minister op dit oogenblik daarop nog geen voldoend antwoord geven; de toelating van *Gravenberg* heeft plaats gehad, omstreeks een jaar vóór de optreding van hem, minister. Hij zal zich de stukken laten voorleggen, ten einde aan de opmerking van den heer *Westerhoff* gevolg te geven.

Nadat nog door den heer *van Hoëvell* en den minister herhaaldelijk het woord is gevoerd over de meerdere of mindere gestrengheid der reglementen, komt het hoofdstuk zelf en de onderdeelen daarvan in beraadslaging. Niemand meer het woord vragende, gaat men ter stemming over.

Het hoofdstuk wordt AANGENOMEN met 50 tegen 12 stemmen.

(*Tegen:* de heeren *Westerhoff*, *Dullert*, *van Eck*, *Hugenholtz*, *de Lom de Berg*, *Anemaet*, *van Hoëvell*, *Jespers*, *Thorbecke*, *Sloet tot Oldhuis*, *Meeussen* en *Storm*.)

Thans worden de algemeene beraadslagingen geopend over hoofdstuk XII (*Onvoorziene uitgaven.*)

De heeren *van Bosse*, *Thorbecke* en *van Nispen* ontwikkelen de bedenking, in het voorloopig verslag voorkomende, waarbij het verlangen wordt uitgedrukt om opgave te ontvangen van het gebruik der som voor onvoorziene uitgaven gedurende het afgeloopen dienstjaar.

De *minister van financiën* blijft, even als in de memorie van beantwoording, weigeren aan dat verlangen te voldoen. Z. exc. zegt dat hij die mededeeling niet kan doen, alvorens de rekening deswege door de algemeene rekenkamer is onderzocht en goedgekeurd.

Daarop verklaart de heer *Thorbecke*, dat hij dan tegen het hoofdstuk zal stemmen, niet om de aangevraagde som, maar om het beginsel.

De beraadslagingen worden gesloten.

Hoofdstuk XII wordt thans in omvraag gebragt. Er verklaren zich 32 leden *voor* en 32 *tegen*, zoodat de STEMMEN STAKEN en het hoofdstuk in de volgende vergadering op nieuw aan eene stemming zal worden onderworpen.

(*Tegen:* de heeren *Westerhoff*, *de Poorter*, *Dullert*, *v. Eck Hugenholtz*, *Hoijnck van Papendrecht*, *de Lom de Berg*, *Hengst*, *Bots*, *van Zuijlen van Nijevelt*, *Strens*, *de Limpens*, *Meijlink*, *Anemaet*, *Beens*, *van Hoëvell*, *van Wintershoven*, *Gevers Deijnoot*, *Jespers*, *Thorbecke*, *Sloet tot Oldhuis*, *van Nispen van Sevenaer*, *Meeussen*, *Blaupot ten Cate*, *Heemskerk*, *van der Veen*, *van Bosse*, *Luijben*, *Dommer van Poldersveldt*, *L. D. Storm*, *Reinders* en *Zijlker*.)

De algemeene beraadslagingen worden geopend over hoofdstuk IX (*Nationale Schuld*). Daaraan wordt door geen der leden deelgenomen.

Nadat de 14 eerste artikelen zonder discussie zijn goedgekeurd, wordt bij art. 15 (amortisatie en aflossing van rentegevende nat. schuld *f* 926,312.50) eene langdurige discussie gevoerd over de vraag of nu of later de amendementen van de heeren *van Bosse c. s.* zullen worden behandeld, en wordt ten slotte eene motie van orde van den heer *van Zuijlen van Nijevelt* aangenomen, om de tegenwoordige discussie uit te stellen, tot dat die over de middelen zullen zijn geëindigd.

De zitting wordt hierop verdaagd.

Wij moeten nog terugkomen op de rede van den heer *Blaupot ten Cate*, uitgesproken bij de beraadslaging over de XIde afdeeling van de begrooting van Oorlog. Zij betrof de vesting Groningen en luidde aldus:

»Mijnheer de Voorzitter! Het voorloopig verslag begint over deze afdeeling: *Materiëel der genie*, met de zinsnede: »Bij het behandelen dezer afdeeling is het stelsel van 's rijks verdediging op nieuw ter sprake gekomen en hebben zich vele leden beklaagd over de instandhouding van een groot aantal vestingen." Die leden hebben dat gemeend op grond van schadelijkheid en noodeloos groote kosten. De Regering heeft zulks in hare beantwoording ontkend. Ik geef mij niet uit voor iemand die ons defensie-stelsel grondig kan beoordeelen.

»Mijn oordeel heeft ook niet die zinsnede in het voorloopig verslag helpen opbouwen, want ik heb, bij de overweging van dit hoofdstuk in de afdeelingen, niet tegenwoordig kunnen zijn. Maar vreemd zal men het in mij niet vinden, dat ik daarbij terstond aan de plaats mijner woning, aan de stad *Groningen als vesting* dacht. Vreemd zal men het in mij niet vinden, mijn diep leedwezen te hooren betuigen, dat de minister van oorlog geen gehoor heeft meenen te mogen verleenen aan den wensch, dien ik het vorige jaar, even als de staten van die provincie en het bestuur van die stad, met vele anderen had te kennen gegeven. Ik moet natuurlijk dat besluit van den heer minister eerbiedigen en ik heb nu ook niet het woord gevraagd om terug te komen op mijn verlangen; ofschoon ik, na hetgeen de geachte spreker uit de residentie (de heer *Delprat*) dezen morgen omtrent de versnelde gemeenschap heeft gezegd, tot de gevolgtrekking gekomen ben dat *Groningen* welligt eene betere vesting voor ons zou zijn, indien die stad door een spoorweg met Holland wierd verbonden.

»Vreemder zou het nu echter uit mijn mond kunnen klinken, als ik er toe overga, om den minister op een zeker punt lof en dank toe te kennen, al is het niet daarvoor, dat Groningen nog eene vesting moet blijven. En toch heb ik lof en dank te betuigen, en ik zal dit even rond en ook openlijk doen, even zoo zeer als de minister openlijk soms opmerkingen heeft te hooren. Dat eischt de billijkheid en onpartijdigheid. Als ik wél onderrigt ben, en daar twijfel ik niet aan, dan heeft de minister in dit jaar of althans in den laatsten tijd, met den meesten spoed en met de grootste welwillendheid, na behoorlijk onderzoek, de vergunning verleend, dat de stadsgrachten van Groningen mogen worden gebruikt en bekwaam gemaakt voor de eventuele kanalisatie; dat de zoogenaamde steenen beeren in die grachten, voor zooveel als noodig is, mogen worden opgeruimd; en dat, bij de wegruiming van de Marwixpijp, aldaar eene coupure mag worden gemaakt in den stadswal.

»Te dezen opzigte onderschrijf ik dus wat de minister heeft gezegd in zijne beantwoording: »men is overtuigd bij het bestuur van oorlog, van het belang, hetwelk de werken van landbouw, nijverheid en handel voor het algemeene welzijn kunnen hebben, en dat de uitvoering daarvan zoo weinig mogelijk door de middelen voor de verdediging noodig of bestemd, moet worden verhinderd."

»Deze overtuiging bij het bestuur van oorlog geeft mij de vrijmoedigheid, om, met hoop en vertrouwen op een gunstigen uitslag, aan den minister in overweging te geven: »of niet de gebouwen en terreinen buiten de *A-poort* tot en met die buiten de *Kleine poort*, noordwaarts om de stad heen, zouden kunnen worden gezet in de derde en niet in de eerste klasse, bedoeld bij de wet van den 24sten December 1853 (*Staatsblad* no. 128), houdende bepalingen betrekkelijk het bouwen enz. binnen zekeren afstand van vestingwerken van den staat?" Nu is alleen het terrein buiten de *Heerepoort* in de derde klasse, en dat helpt niets voor »landbouw, nijverheid en handel, die de minister gaarne zooveel mogelijk wil bevorderen;" want daar is geen water. Maar water is er wèl buiten die andere poorten; en buiten die poorten kan de aanval van een vijand, zoo als ik meen ook volgens het gevoelen van den minister, genoeg door inundatie worden gekeerd; daar zijn ook dus volstrekt geene vestingwerken, zoo als aan de zuidzijde.

»Indien deze vraag een gunstig gevolg mogt hebben, dan zou er wezenlijk, volgens het oordeel van *Groningens* ingezetenen, van allen, die er over oordeelen kunnen, den gemeenteraad, de kamer van koophandel en fabrijken, den geheelen handelsstand en anderen, veel, zeer veel gewonnen zijn. Niet alleen voor handel en nijverheid, dit springt dadelijk in het oog, maar ook voor den gezondheidstoestand der stad. Men vindt nu nog *in* de stad eene opeenstapeling van bevolking; daarenboven ongezonde stookplaatsen, mestplaatsen, bergplaatsen van beenderen en allerlei zoogenaamden afval, die veel geschikter zouden zijn *buiten* de hooge wallen en die de stedelijke regering ook wel gaarne buiten zou zien; maar dat gaat nu bezwaarlijk. De stad staat nu stijf, als in een harnas; zij gevoelt al het prangende, het schadelijke en ongezonde daarvan. Zou daar niets aan te doen zijn? Ik hoop zeer, dat de minister mijne vraag toestemmend kunne beantwoorden."

De *Minister van Oorlog* antwoordde hierop het volgende:

»Ik ben de eerste om te erkennen den druk en den last, die voor de inwoners van vestingen bestaan, en op de vraag van den geachten spreker uit Groningen, ofschoon ik ze op dit oogenblik op geenerlei wijze kan beslissen, geef ik hem evenwel de verzekering, dat zij bij de Regering in de meest ernstige overweging zal worden genomen. De Regering heeft zich tot pligt gesteld, en het is haar verlangen, om die lasten der inwoners zoo min drukkend mogelijk te maken."

De minister van financiën heeft, bij de ongesteldheid van den minister van binnenl. zaken, bij de Tweede Kamer eene oordragt ingediend, strekkende om bij het *vijfde* hoofdstuk der staatsbegrooting voor 1857 een nieuw art. te voegen, ten einde te voorzien in de uitgaven voor *de tijdelijke instandhouding van de koloniale instellingen van de maatschappij van weldadigheid* en tot dat de zaken dezer maatschappij op eene wettelijke wijze zullen zijn geregeld, — en om daartoe de som der negende afdeeling van het bedoelde hoofdstuk met *f* 182,000 te verhoogen.

In de memorie van toelichting verklaart de Regering, dat tot haar innig leedwezen een der gevallen is ontstaan, waarbij de maatschappij, naar luid van art. 51 van het contract, gerekend wordt niet aan hare verpligtingen te voldoen, en rekent zich gedrongen om, ten einde belangrijke ongelegenheden te verhoeden, in het ebheer te voorzien. Daartoe zal, naar de vermoedelijke raming, tot den laatsten Junij een bedrag van *f* 181,739 worden gevorderd. Zij zal tevens en onverwijld de maatregelen moeten beramen om de regten van den Staat als den voornaamsten schuldeischer der maatschappij, te handhaven en te doen gelden, en zij vermeent, dat ook andere schuldeischers op gelijke wijze zullen handelen; dat te verwachten is, dat de maatschappij bij regterlijk vonnis zal worden verklaard in staat van kennelijk onvermogen, en in dat geval een of meer curators zullen worden benoemd; dat er eenige tijd zal verloopen, alvorens men, het zij door middelen van regten, het zij door minnelijke schikking, tot eene eindliquidatie zal kunnen komen, en dat intusschen de middelen volstrekt niet toereikend zijn ter tijdelijke instandhouding der zaak, en om de kolonisten te verzorgen en hun werk te verschaffen.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.